

M O R Ç A T I
K A D I N S İ Ğ İ N A Ğ I
V A K F I

2012 Faaliyet Raporu

1. Dayanışma merkezi çalışmaları
2. Sığınak faaliyeti
3. Bilgi ve deneyim paylaşımları, katıldığımız toplantı ve eylemler
4. Ekler

1) DAYANIŞMA MERKEZİ ÇALIŞMALARI

2012’de de kadından kadına dayanışma ile güçlenmeyi sürdürdük. Mor Çatı’nın dayanışma merkezine telefon, e-posta yoluyla ya da yüz yüze 1 yıl içinde başvuran 964 kadınla yaklaşık 1300 görüşme/iletişim gerçekleşti.

Dayanışma Merkezi’nde şiddetten kurtulmak için mücadele eden 783 kadınla alabilecekleri sosyal destekler konusunda bilgi paylaştık, seçeneklerini birlikte gözden geçirdik. Bu süreçte, her kadının şiddet yaşantısının dışına çıkabilmek için ihtiyaç duyduğu desteklerin ne kadar farklı olduğunu bir kez daha gördük:

- a) Yaşadığı şiddet deneyimini, kadından yana bir bakış açısıyla ve şiddete sıfır toleranslı, önyargısız dinledik.
- b) Güçlenmesi önündeki engelleri yok etmek için neler yapılabileceğini birlikte tespit ettik. Sosyal hizmet alabilecekleri kurumların bilgisini paylaştık, bu kurumlarda karşılaştıkları güçlükleri aşabilecekleri çözüm yolları oluşturduk. SHÇEK’in kapatılmasının hemen ardından toplum merkezlerinin de kapatılmaya başlaması 2012’de yaptığımız sosyal çalışmada kadınları oldukça etkiledi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından verilen ayni ve nakdi destek, kreş desteği gibi destekleri almak isteyen kadınlar, bu desteklere buldukları ilçedeki toplum merkezinden ulaşabilir durumdayken şu anda İstanbul’da Bakanlığın merkezi birimlerinden tüm bu işlemleri yürütmek mecburiyetindedirler. Bakanlığa ayni ve nakdi destek için başvuran kadınların büyük çoğunluğu bu desteği alamadı. Bazı kadınlar başvurularını yazılı olarak yaptıkları halde yanıt alamadılar. Kreş desteği için yönlendirilen kadınların da bu desteği alması mümkün olmadı. Şiddet nedeniyle yürüme gücünü yitiren bir kadın, başvurusuna olumlu yanıt verildiği halde, yönlendirilen kreş bulunduğu yere oldukça uzak olduğundan bu destekten faydalanamadı.

Şiddet yaşantısı dışına çıkmak isteyen kadınları yönlendirdiğimiz diğer kurumlar:

. **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları:** Kadınların ekonomik güçlüğü üstesinden gelebilmek için başvurduğu, Valilik ve Kaymakamlığa bağlı bu vakıflardan alınabilen destekler oldukça kısıtlı oldu. Mülki amirlikler ekonomik ve ayni destekleri “sosyal yardım” adı altında vermekte. Yardımların hangi kriterlere göre verildiği katı sınırlarla belirli olmakla beraber kadınların tüm kriterleri karşılasalar bile yardımlardan faydalanamadığına sıklıkla tanık olduk. Faydalanabilen kadınların ise

aldıkları desteklerin hayatlarını kolaylaştıracak nitelikte olmaması dikkat çeken bir diğer unsur.

. Belediyelerin Verdiği Sosyal Hizmetler ve Yardımlar: Mülki amirliklere benzer koşullar belediyelerin verdiği yardımlarda da geçerli. Ayrıca belediyelerde kime, hangi koşullarda yardım yapılacağına SYDV'lere göre daha esnek ve daha belirsiz bir yapısı bulunmakta. Bunun yanı sıra belediyelerin çoğunda kadına yönelik şiddete ilişkin yeterli sosyal hizmetin örgütlenmemesi, buna karşılık hemen her belediyenin Aile Danışma Merkezi kurmuş olması 2012 yılında dikkat çekici konulardan biri oldu.

- c) Psikolojik desteğe ihtiyaç duyan kadınları psikolojik destek için gönüllü psikologlarımıza yönlendirdik. 125 kadın psikolojik destek talebi ile Mor Çatı'ya başvurdu. Mor Çatı gönüllüsü psikologlar, kadınların şiddetin yarattığı olumsuz durumun üstesinden gelebilmeleri için psikoterapi desteği sağladılar, güçlenmelerine katkıda bulundular.
- d) Hukuki destek ihtiyacı duyan kadınları Mor Çatı gönüllüsü avukatlara, ücretsiz avukat desteği için ise Baro'ya yönlendirdik. Mor Çatı gönüllüsü avukatlar tarafından verilen hukuki destek, 6284'ün yürürlüğe girdiği 2012'de de kadınların güçlenmesinde etkili oldu. Mor Çatı'ya hukuki destek talebiyle başvuran 345 kadın, ihtiyaç duydukları hukuk desteğini Mor Çatı gönüllüsü avukatlardan aldı. Hukuki destek isteyen kadınlar en çok, şiddet uygulayanı evden uzaklaştırmaya yarayan 6284'e ve boşanma sürecine ilişkin bilgi aldılar. Bilgi almak için arayan kadınların büyük bir kısmı, hali hazırda hukuki süreci başlattığı halde bilgi alma ihtiyacı duydu. 6284'ün uygulamasında yaşanan sıkıntılar, kadınların talepleri ne olursa olsun, verilen kararların hemen hepsinin benzer şekilde çıkması bilgi alma ihtiyacını doğuran nedenlerin başında geldi. Mor Çatı'dan hukuki destek alan kadınların bazılarının birlikte çalıştıkları avukatları olabiliyor. Bununla birlikte, Mor Çatı gönüllüsü avukatlarla konuşup, kendi avukatlarından yeterince destek alamadıklarını düşündükleri konularda yeniden bilgi alma ihtiyacı duyulabildiği görülüyor. Mor Çatı gönüllüsü avukatların, her koşulda hukuki süreci kadının lehine çevirme yönünde bir bakış açısının olması, çoğu zaman başvuran kadın için güçlendirici oluyor ve kadınlar böylece kendi avukatına taleplerini daha açık bir şekilde ifade edebiliyor.
- e) Başka kentlerden arayan kadınlar da oldu, kendileriyle yaşadıkları bölgede destek alabilecekleri kurumların, varsa kadın örgütlenmelerinin iletişim bilgilerini paylaştık.

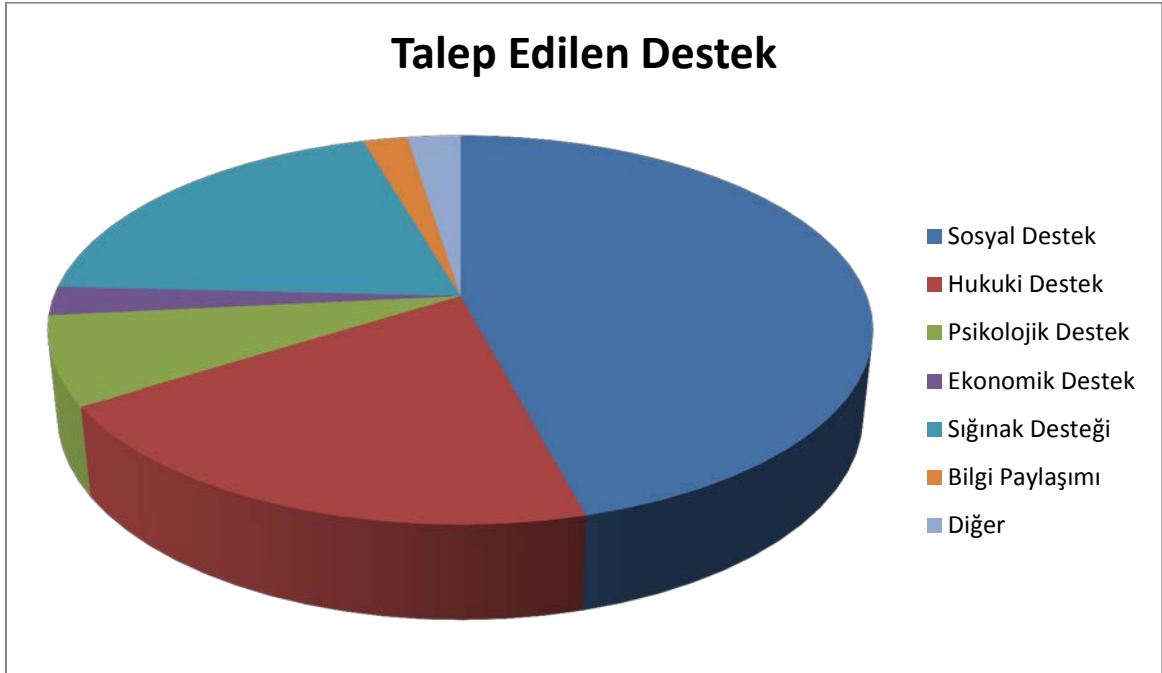
- f) Tıbbi tedavi ihtiyacı duyan kadınları sağlık kuruluşlarına yönlendirmek de verdiğimiz desteklerden biri oldu. Destek verdiğimiz kadınlardan ikisi, maruz kaldığı şiddet nedeniyle sakattı ve dayanışma merkezine gelemeyecek durumda olduğu için görüşme buldukları yerde yapıldı. Sağlık hizmetlerinde son 1 yılda yaşanan en belirgin değişim ise kürtaj hakkı ile ilişkiliydi. Kadınların yasal hakkı olan ücretsiz, sağlıklı, güvenilir kürtaj hakkına erişimin, Başbakan'ın bu konudaki açıklamaları sonrası daha da zorlaştığı görüldü. 2012'de birçok kadın başvurdukları devlet hastanelerinden ücretsiz kürtaj desteği alamadıkları için Mor Çatı'ya başvurular. Kürtaj olmak isteyen ve bununla ilgili bilgi almak isteyen kadınların, yasal haklarından faydalanması sağlandı.
- g) Kadınların gerek yasal haklarından, gerek sosyal hizmetlerden yararlanmaları için sosyal inceleme raporları hazırlandı. Mahkemelere verilmek üzere hazırlanan raporlarda, kadının Mor Çatı'ya başvuruda bulunduğu bilgisi verildi, şiddetin kadınların üzerindeki etkisi anlatıldı. Sosyal hizmet kurumlarına verilen raporlarda ise kadınların ihtiyaç duydukları desteği almalarının şiddetten kurtulma süreçlerini ne denli olumlu etkileyeceği aktarıldı. Raporlar hem sosyal çalışmacılar hem de psikologlar tarafından hazırlandı. Kadınların maruz kaldığı şiddetin münferit olaylardan ibaret olmadığını da açığa çıkaran raporlar kadınları güçlenme süreçlerinin bir parçası oldu.
- h) Kadınları güçlendirmek için, şiddete doğrudan maruz kalan ya da tanıklık eden çocukları da desteklendi. Mor Çatı gönüllüsü çocuk psikologlarının verdiği psikoterapi desteğinin yanı sıra, çocukların eğitimlerini sürdürebilmesi için gereken burs ve eğitim danışmanlığı desteklerinin sağlanması Mor Çatı gönüllülerinin dayanışmasıyla mümkün oldu.
- i) Bazı durumlarda kadınlara karakola başvurularında eşlik edildi. Maruz kaldıkları şiddet nedeniyle travma yaşayan kadınların, karakollarda tekrar travma yaşadığına sıklıkla tanık olduk. 2012'de, 6284 sayılı yasada açıkça belirtildiği halde, birçok kadın karakola başvurduğunda taleplerine olumsuz yanıt buldular. Kadınların hemen hepsinin başvurduğu karakoldan talep ettiği destek eksik olarak sunuldu. Telefonla verilen destekle kadınların 6284'e ilişkin hakları konusunda güçlendirilmesi kolluğun görevini yerine getirmesinde etkili oldu.
- j) Mor Çatı'ya başvuran bir kadınla dayanışırken, medyanın özensiz tutumuna tanık olduk. Kadına karşı şiddetin dile getirildiği programlarda; kadınların destek alabilecekleri kurumları işaret etmek yerine, tutulamayacak sözler verildiğini, kadınlar

doğru olmayan beklentiler içine sokulduğunu ve pek çoğu yaşamsal tehlike içindeki kadınlarla program formatlarına da yansıyan bir iktidar ilişkisi kurulduğunu, böylece aslında bir istismarın yaşandığını bir kez daha gözledik. Konuyla ilgili hem kanala, hem program yapımcılarına bir yazı gönderilerek, toplumsal sorumluluk çerçevesinde kadına karşı şiddetle ilişkili programlarda uluslararası sözleşmeler doğrultusunda eşitsizlikleri ve kadınların mağduriyetlerini yeniden üretmeyen bir yaklaşımın göz önünde bulundurulmasını beklediğimizi ifade ettik.

- k) 41 kadın, Mor atı'dan ekonomik destek talebinde bulundu. Mor atı'nın ekonomik destek vermediği bilgisi kendileriyle paylaşıldı, kurumlardan alabilecekleri yardım ve ekonomik destekler hakkında bilgilendirildiler. Sınırlı sayıda kadının Mor atı'ya doğrudan ekonomik destek talebiyle geldiği, ancak kadınların hemen hepsinin ekonomik şiddet yaşadığı, bunun da verdikleri mücadeleyi büyük lde etkilediği görüldü. Can güvenliği sorununu ortadan kaldıracak sığınaklara ulaşsalar bile sonrasında yeni bir hayat kurmak için gerekli yardım ve desteklerle buluşamadıkları, 6284 sayılı yasada bahsedilen geçici maddi yardıma ve kreş yardımına ulaşamadıkları, bu desteği vermekle yükümlü olan mülki amirliklerin bundan habersiz oldukları açığa ıktı. Yasa gereği geçici maddi yardım talebiyle kaymakamlıklara başvuran pek çok kadına "yle bir şey yok" denildi, ya da kadınların yaşamlarını sürdürmelerine yetmeyecek en kk bir gelir bile (rneğin sigortası ve cüzi bir miktarda maaşı olması gibi) taleplerinin geri çevrilmesine neden oldu. Birçok kadın sigortası olmayan işlerde güvencesiz olarak çalışmaya başladılar. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından sağlanan ayni ve nakdi destek ile kreş desteği de oldukça kısıtlandı. Sığınak sonrasında şiddetten uzak ve yeni bir hayat kurmak isteyen kadınlar şiddet uygulayandan uzaklaşmayı başarsa bile ekonomik güçlükler nedeniyle şiddetsiz bir yaşam kurmakta zorlanmakta.

Daha önce şiddet yaşantısı nedeniyle Mor atı'dan sosyal ve hukuki destek alan bir kadın, sağlık durumu nedeniyle işinden ayrılmak zorunda kaldığı için, sağlık durumu yeniden çalışmaya elverişli hale gelene kadar Mor atı gönüllülerinin desteğiyle hayatını daha az zorlukla sürdürüyor. "İçimizden Biri" kampanyası ile aylık olarak toplanan paralarla hastanede yattığı süreçte destek alan kadın, sonrasında iş buldu ve hayatını tekrar idame ettirebilir hale geldi. Ayrıca, Mor atı gönüllülerinin dayanışmasıyla, sığınaktan ayrılan kadınlara eşya desteği sağlandı.

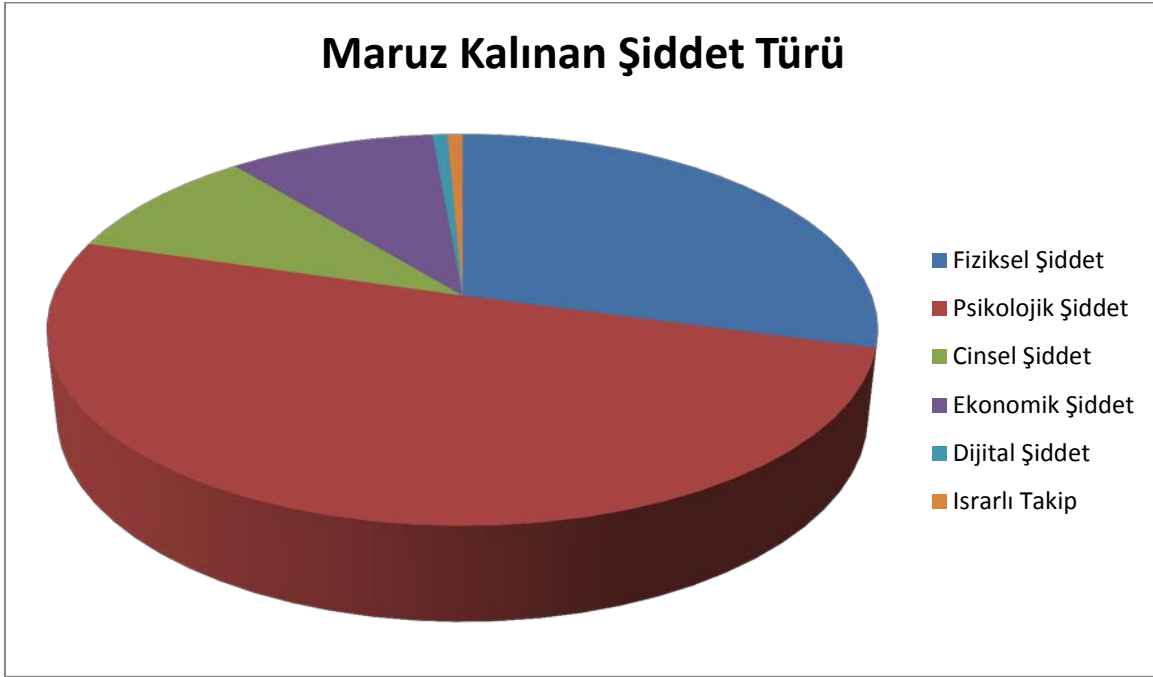
1) 342 kadın şiddetten kurtulmak için sığınak desteği almak üzere Mor Çatı'yı aradı. Başvuran kadınların 15'i (varsa) çocuklarıyla beraber Mor Çatı sığınağına geldiler. Diğer kadınlar ise, ASPB ve belediye sığınaklarına yönlendirilerek desteklendi. Sığınak ihtiyacı duyan kadınların bir kısmı hali hazırda bir sığınakta kaldığı halde sığınaktaki koşullar güçlenmelerine elverişli olmadığından Mor Çatı'nın sığınağında kalmak istedi. Mart 2012'de yürürlüğe giren 6284 Sayılı Yasa gereği kadınlar bir karakola ya da kaymakamlığa sığınak talebiyle başvurduklarında sığınak desteği verilmek zorunda. Ayrıca yine bu yasa kapsamında Kasım 2012'de açılan ŞÖNİM'in de bu desteği örgütlenme rolü var. Bununla beraber 2012 yılı boyunca Mor Çatı tarafından sığınak desteği için bu kurumlara yönlendirilen kadınların tümü karakol vasıtasıyla bir sığınağa yerleşebildi. Bazı kadınlar, Mor Çatı'nın iletişim içinde olduğu bazı belediye sığınaklarına doğrudan yönlendirildiler. Şiddetle mücadele eden kadınlarla süreçte iletişim sürdürülerek kurumlardan alınan destekleri takip etme olanağı bulduk.

Maruz kalınan şiddet türleri

2012'de Mor Çatı'ya başvuran kadınlar en çok psikolojik şiddete maruz kaldıklarını ifade etti. 915 kadın psikolojik şiddet nedeniyle destek almak istedi. Psikolojik şiddet hemen hemen tüm

şiddet biçimlerine eşlik ediyor. Mor Çatı'ya yapılan 1 yıllık başvuruları değerlendirdiğimizde, fiziksel şiddet maruz kaldığını belirten 564 kadın olduğunu gördük. Fiziksel şiddetin biçimi değişmekle birlikte kadınlardan bazıları bu fiziksel şiddet sonucunda ağır yaralanmış, bazılarında ise uzun yıllar geçmeyecek fiziksel etkiler oluşmuştu. Mor Çatı'ya başvuran kadınlarla yapılan görüşmelerde 186 cinsel şiddet vakası paylaşıldı. Cinsel şiddet vakaları taciz, evlilik içi/evlilik dışı tecavüz, ters ilişkiye ya da kadının istemediği pozisyon ve davranışlara zorlama, ensest gibi vakaları kapsamakta. 203 kadın ise ekonomik şiddete maruz kaldığını belirtti. En sık görülen ekonomik şiddet biçimleri kadının zorla işten çıkarılması/çalıştırılmaması, maaşına el konulması, kısıtlı harçlık verilerek bununla evin ihtiyaçlarını gidermesinin beklenmesi, iş yerinde patronuna kadını kötüleyerek, sıkça arayıp rahatsız ederek işten atılmasına neden olunması. Dijital şiddet nedeniyle Mor Çatı'ya 12 kadın başvurdu. 6284 Sayılı Yasa'da da yer alan ısrarlı takip nedeniyle Mor Çatı'ya başvuran 12 kadın oldu.

Mor Çatı'da gösterdiğimiz dayanışma, erkek egemen sistemle ve erkek şiddetiyle mücadelede kadınların birlikte güçlenmesinin ne kadar önemli olduğuna bir kez daha işaret etti. Yaşadıkları erkek şiddeti nedeniyle Mor Çatı'ya başvuran kadınlarla ve gönüllülerle kurduğumuz dayanışma ağı, sistem karşısında güçlenmemizin önünü açtı.

2) SİĞINAK FAALİYETİ

Mor Çatı, 18 kadın, 12 çocuk kapasiteli sığınak faaliyetini yaklaşık olarak 4 yıldır Şişli Belediyesi ile sürdürüyor. Kasım 2012'de Şişli Belediyesi ile yapılmış olan protokol, yenilendi.

2012 yılında 26 kadın ve 21 çocuk olmak üzere 47 kişi Mor Çatı'dan sığınak desteği aldı. Sığınak desteği alan kadınların yaşları 19 ile 50 arasında, çocukların yaşları ise 5 ile 13 yaş arasında değişmekte. Kadınların Mor Çatı'ya başvurma nedenleri, kocalarından, sevgililerinden ve babalarından gördükleri fiziksel, sözel, ekonomik, cinsel ve psikolojik şiddet.

Mor Çatı'nın sığınağında kalan kadınların Mor Çatı'yla ayrıntılı olarak paylaştıkları şiddet biçimleri:

- Çocuklar kullanılarak kadına psikolojik şiddet uygulanması ve kadının boşandığı kocasının çocukları kaçırmaması.
- Kadının, kocasından ve kendi ailesinden hem psikolojik hem de ekonomik şiddet görmesi.
- Koca veya sevgilinin kadının karşısında kendine bıçakla zarar vermesi,
- Kadının hapsedilmesi, cinsel istismara uğraması, ölümlü tehdit edilmesi ve terk edilmesi,
- Kadının kaburga kemiklerinin kırılması ve doktora gönderilmemesi,
- Kadının boşandığı kocası tarafından tecavüze uğraması, fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalması

Kadınlarla beraber sığınağa gelen çocuklarda tespit ettiğimiz şiddet biçimleri:

- Babadan fiziksel, ekonomik, psikolojik şiddet görmek,
- İhmal ve istismara uğramak,
- Baba tarafından anneye uygulanan şiddete tanık olmak

2012 yılında 20 kadın beraberlerindeki 15 çocukla sığınaktan ayrıldı. 12 kadın işe girdi, şiddetten uzak yeni ve bağımsız bir yaşam kurdu. Bir kadın anne-babası tarafından desteklendi ve onların yanına döndü. 2 kadın ve 4 çocuk, vatandaşı oldukları ülkeye gittiler. Güvenlik sorunu yaşayan iki kadın başka bir sığınağa yönlendirildi. Güvenlik nedeniyle geçici bir süre sığınak desteği alan diğer kadınlar ise, bu sorun ortadan kalktığı için yaşantılarına geri döndüler.

Mor Çatı'nın, sığınakta kalan kadınlara verdiği genel ve özel dayanışma destekleri sonucunda:

- Sığınakta kaldıkları süre içinde 6 kadın çocuklarının velayetini alarak kocasından boşandı. İki kadın evlilik süresinde edinilmiş evin mülkiyetini üzerine aldı.
- 3 kadın boşanma davası açtı. 2 kadın, 2012'de çıkartılan 6284 sayılı yasa gereği kocalarını evden uzaklaştırdı.
- 10 kadın barodan adli yardım aldı.

- Çocuklarının velayeti babada olan iki kadının, tatil ve hafta sonlarını çocuklarıyla geçirebilmesi için sığınakta çocuklara yer sağlandı, böylece çocuklar hafta sonlarını sığınakta anneleriyle birlikte geçirebildiler.
- Bir kadın meslek kursuna gitti ve mesleğine uygun iş buldu.
- Bir kadına KPSS kursu desteği sağlandı, sınavda barajı geçti ve tercihlerini yaptı.
- İki kadın yarım kalan eğitimlerini devam ettirebilmek için açık öğretim lisesine kayıt yaptırdı.
- Yabancı uyruklu bir kadın için UNHCR ile iletişime geçildi, oturma izni alındı ve dil desteği verildi. Ayrıca psikiyatr desteği almaya devam ediyor.
- ABD vatandaşı olan bir kadına da Türkiye’de doğan çocuğunu yanına alabilmesi ve pasaport çıkarması için destek verildi. Konsoloslukla ilişki kuruldu, kendisi ve 3 çocuğu için uçak bileti alındı, ülkelerine döndüklerinde kalabilecekleri bir sığınakla bağlantı kuruldu.
- Kanada uyruklu olan, Türkiye’de kocasının ailesi tarafından çocuğu kaçırılan ve çocuğun pasaportuna el konulan kadına, çocuğunu alması için hem sosyal hem de hukuki destek verildi. Konsoloslukla görüşülerek pasaport çıkarması ve çocuğun çıkış izni alması sağlandı. Güvenlik riski nedeniyle Türkiye’den çıkışı için dayanışma gösterildi.
- 35 kadın düzenli çalışabilecekleri işlere girdiler ve uzun süredir çalışıyorlar.
- 32 kadın sığınakta kaldıkları süre içerisinde psikolojik destek aldı, bazı kadınlar, sığınak sonrasında da bu destekleri almaya devam etti.
- Bir kadın homeopati desteği aldı.

Sığınakta kalan çocuklara verilen destekler:

- İki çocuk için bir belediyeden kreş desteği sağlandı.
- İlköğretime devam eden sekiz çocuğun yedisi için okula gizli kayıt yaptırıldı. Ne yazık ki, gizli kayıt sisteminin doğru uygulanmamasından dolayı dört çocuğun okulları babaları tarafından tespit edildi.
- Sosyal destek olarak; ders takviyesi, eğitim materyali desteği ve çeşitli kültürel destekler sağlandı.
- Sosyal aktivite olarak; eğlence-oyun ve deniz etkinlikleri düzenlendi, atölyeler, tiyatro, konser, yaratıcı drama, kültür gezisi imkanları sağlandı.
- Yedi çocuğun psikolojik destek alması sağlandı. Sığınaktan ayrılan çocuklar bu desteği almayı sürdürüyor.
- Sömestr ve yaz tatilinde çocuklara tatil programı yapıldı.

Sığınakta kalan kadın ve çocuklara yönelik diğer etkinlikler:

- Kadın ve çocuklar için sığınağa internet bağlantısı ve ortak kullanabilecekleri bilgisayar kurulumu yapıldı.
- Mor Çatı gönüllümüz tarafından yaz aylarında organize edilen tiyatro ve konserlere kadın ve çocukların katılımı sağlandı.

- Yine başka bir Mor Çatı gönüllüsü aracılığıyla kadın ve çocuklar için kültür turu gerçekleştirildi.

Mor Çatı, kadın ve çocukların şiddetsiz bir ortamda barınma/sığınma ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra aynı ortamda güçlenmelerini de hedefliyor. Bu bağlamda; sığınakta kalan kadınlarla 2012 yılı içinde çeşitli atölye çalışmaları yapıldı.

Atölye konuları:

- 1- Hukuki haklarımız ve 6284 sayılı yasa (Mor Çatı gönüllüsü avukatlar tarafından)
- 2- Çocuklarda cinsel istismar (Mor Çatı gönüllüsü psikologlar tarafından)
- 3- Şiddetsiz iletişim yolları (Mor Çatı gönüllüsü sosyal çalışmacılar tarafından)
- 4- Anne ve çocuk ilişkisinde sınır belirleme (Mor Çatı gönüllüsü psikologlar tarafından)

Ayrıca, her hafta düzenli olarak, ev, çocuk ve anneler toplantısı yapıldı.

Süpervizyon:

Sığınak çalışanları için süpervizyon sağlandı. Sığınak çalışanları kendi toplantılarının yanı sıra Dayanışma Merkezi ile eşgüdümlü bir çalışma yürütebilmeleri için dayanışma merkezi çalışanları ile de aylık düzenli toplantılar gerçekleştirdiler.

Destek sağlayan kurumlarla görüşmeler:

2012 yılı boyunca devlet kurumlarıyla, sığınakta kalan kadınların yasal haklarını kullanırken yaşadıkları zorlukları veya mevcut haklarından hiç yararlanamamalarını gidermeye dönük, bir dizi görüşme yapıldı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadın Koordinasyon Merkezi bu kurumlar arasındaydı. Ayrıca İstanbul Barosu ile de görüşüldü.

Kısaca söyleyecek olursak, kadınlara sığınakta kaldıkları süre içinde hukuksal bilgilendirme ve baro aracılığıyla avukat tayini, psikolojik-bireysel-psikiyatrik destekler, gerektiğinde tıbbi destek, giysi yardımı, iş bulma ve meslek edinmeye dönük yönlendirme ve kültürel destekler, gerekli görülen hallerde refakat desteği (okuma-yazma bilmediği ya da engelli, yaralı olması, can güvenliğinin olmaması, ağır depresyonda olması gibi durumlarda polisle birlikte) verilmekte. Çocuklar ise pedagojik destekten, eğitim desteklerinden (okul değiştirirken gerekli işlemlerin yapılması, eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, gerektiğinde teknik ve maddi destek alabilmeleri), ve aşmaları da içeren tıbbi desteklerden yararlanabilmekte.

3) BİLGİ VE DENEYİM PAYLAŞIMLARI

Gençlere yönelik çalışmalar:

2012 yılı içerisinde Amerika, Danimarka, Almanya, Fransa gibi yabancı ülkelerden ve yurt içindeki çeşitli üniversite ve liselerden yaklaşık 200 öğrenci Mor Çatı Dayanışma Merkezi'nde gönüllülerimizle buluşarak toplumsal cinsiyet, kadına yönelik şiddet ve Mor Çatı'nın yürüttüğü dayanışma merkezi ve sığınak faaliyetleri hakkında bilgi aldılar.

Türkiye'den 21, yurt dışından 28 öğrenci 2012 yılı içerisinde Mor Çatı'ya staj başvurusunda bulundu ve 10 öğrenci dayanışma merkezi ve sığınakta staj çalışması gerçekleştirdi.

Gönüllü ağının genişlemesi:

2012 de Mor Çatı'ya mail üzerinden ve yüz yüze 500 ü aşkın gönüllü başvurusu oldu. Mayıs ve Haziran ayında iki gönüllü atölyesi gerçekleştirildi. Böylece gönüllü olmak isteyen kadınların Mor Çatı politikalarını tanınması ve dayanışma ağının feminist bir zeminde genişleyebilmesi hedeflendi.

Mor Muhabbetler:

Mor Çatı gönüllülerine yönelik olarak 15 günlük ya da aylık periyotlarla Mor Muhabbet toplantıları gerçekleştiriyoruz. 1 yıl içinde yaptığımız Mor Muhabbetler'in konuları şunlar oldu:

- Serpil Çakır “Osmanlı Kadın Hareketi” (5 Ocak)
- Osmanlı Kadın Hareketi – Okuma Atölyesi (25 Ocak)
- Film gösterimi ve Tartışma: Rüya Arzu Köksal “Bir avuç cesur insan” (9 Şubat)
- Esra Yıldız “Sanatta Kadınlar ve Feminist Sanatçılar” (1 Mart)
- Kadın Dayanışması (15 Mart),
- Deniz Bayram “6284 Yeni şiddet yasası” (29 Mart)
- Patriyarka nedir? (12 Nisan)
- Kısa film gösterimi ve tartışma: Özge Özgüner “Fethiye Davası ve Tecavüz davaları” (19 Nisan)
- Tanja Völker ve Martina Gaidzik “Erkek Şiddeti, Aile/Ev İçi Şiddet ve Mor Çatı” (3 Mayıs)
- Handan Koç “Muhafazakârlık” (17 Mayıs)
- Feride Güneri ve Berna Ekal “2.Dünya Kadın Sığınakları Konferansı” (30 Mayıs)
- Kürtaj Deneyimlerimizden Feminist Mücadelemize... (13 Haziran)
- Ayşe Panuş “4+4+4 Eğitim Sistemi ve Kadın Bakış Açısından Değerlendirilmesi” (11 Temmuz)
- Ülfet Taylı ve Melike Keleş “15. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı ve Cinsiyetçi Sosyal politikalara karşı kadın dayanışması” (11 Kasım)
- Melike Keleş, Funda Ekin ve Martina Gaidzik “Feminist mücadele açısından kadın sığınaklarının yeri” (1 Aralık)

Atölye Çalışmaları:

Mor Çatı kuruluşundan bu yana gönüllüleri için 3'er günlük atölye çalışmaları düzenliyor, bize başvuran kadınlarla dayanışma oluştururken bağlı kaldığımız feminist politikaları

tartışıyor. Son yıllarda gönüllü atölyelerinin yanında birçok belediye, yürüttüğü danışma merkezi ya da sığınak faaliyeti için de Mor Çatı gönüllülerinden atölye talep ediyor.

Bu kapsamda 2012’de şu atölyeleri gerçekleştirdik:

- İki Gönüllü Atölyesi
- 23-25 Mayıs’ta Bursa Nilüfer Belediyesi Kadın Dayanışma merkezi çalışanları için “*Danışma/Dayanışma Merkezleri ve Sığınak Danışmanları Atölyesi*”
- “Cinsiyet Adaleti İçin Kadınların İşbirliği Projesi” kapsamında Mor Çatı’nın, şiddete uğrayan kadınların hukuki yollara ulaşırken yaşadıkları zorlukların ortaya çıkarılması ve çözüm yollarının bulunabilmesi amacıyla sadece hukuk uygulayıcılarına; hakim, savcı ve avukatların katılımına açık olarak İstanbul, Trabzon ve Gaziantep’te 3 atölye çalışması düzenledik.

Mor Çatı Yayınları

2012 yılında “Kadına karşı şiddeti önlemek için köprüler kurmak” ve “Sığınaksız bir dünya için iletişim ağı” projeleri kapsamında 4 yeni kitap, ayrıca 4 broşür ve Mor Çatı bültenini yayınladık. Bu yayınlar, Mor Çatı’da üretilen bilgi ve deneyimin yazılı hale getirilmesinin ve paylaşımının önemli olduğuna inanan kadınların ortak çabasıyla hazırlandı:

- Kadına karşı şiddetle mücadelenin neresindeyiz? Kadınların tanıklığıyla bulduğumuz yanıtları İzleme Raporu’nda kitap haline getirdik.
- Eva Lundgren’in Şiddetin Normalleştirilmesi Süreci kitabını Türkçe’de 2. kez yayınladık.
- Sığınaklar ve Danışma/Dayanışma Merkezleri Kurultayları’nın sonuç bildirgeleri ile kurultaylarda Mor Çatı tarafından yapılan sunumları Sığınaksız Bir Dünya kitabında bir araya getirdik.
- Soru ve yanıtlarla Erkek Şiddetine Karşı Kadın Dayanışması kitabını yeni çıkarılan 6284 sayılı kanunu da içerecek şekilde güncelledik ve 2. Basımını yaptık.
- Kitapların yanı sıra kadına karşı şiddetin nedenlerini ve sonuçlarını, cinsel istismarı, sığınak çalışmamızın ilkelerini içeren 4 ayrı konuda broşür yayınladık.
- Mor Çatı Bülteni’nin son sayısı yayımlandı.

Düzenlediğimiz ve katıldığımız etkinlikler, dayanışma ziyareti:

- 8 Mart kapsamında Okan Üniversitesi Psikoloji ve Sosyoloji grubu, Özel Marmara Koleji ve Namık Kemal Üniversitesi Malkara Meslek Yüksekokulu tarafından düzenlenen etkinliklere katılarak öğrencilerle bir araya gelindi.
- 17 Nisan’da Ankara Üniversitesi Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı kapsamındaki “Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet” konulu derse konuşmacı olarak katıldık.
- 16 Mayıs’ta Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Sorumluluk Kulübünün düzenlediği konferansa katıldık.
- Filmmor, MEDIAR ve KADER ile 5-6 Ekim’de Boğaziçi Üniversitesi’nde Cinsiyet Eşitliğinin İnşası Konferansı düzenledik.

- Sakarya Üniversitesi tarafından 28-29 Kasım'da düzenlenen Kadın, Kriz ve Kritik Konferansı'nda bir sunum yaptık.
- Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksek Okulu ve Kelkit Kadın Dayanışma Derneği tarafından 12-13 Aralık'ta düzenlenen "Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Hakları" Çalıştayı'nda "*Kadına Yönelik Şiddette Kadın sığınakları ve Dayanışma Merkezlerinin Rolü: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Örneği*" başlıklı bir sunum yaptık.
- 14 Aralık'ta Koç Üniversitesi ve KA.DER işbirliği ile düzenlenen "Ev İçi ve Kadına Yönelik Şiddete Karşı Hukuk: 6284 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Sorunlar" Konferansında "*Avukat Gözüyle 6284 Sayılı Kanunun Değerlendirilmesi*" başlıklı bir sunum yaptık.
- 18-19 Aralık'ta Bilgi STKampüs projesi kapsamında Bilgi Üniversitesi öğrencilerine "*Aile İçi Şiddetle Mücadele*" başlıklı bir seminer verdik.
- 15 Mart tarihinde İstanbul Tabip Odası Kadın Komisyonu ile Mor Çatı'nın birlikte düzenlediği "*Sığınaklar*" Paneli gerçekleşti.
- 23-24 Mart'ta Toplumsal Dayanışma için Psikologlar Derneği (TODAP) tarafından düzenlenen "Sosyal Hizmetleri Yeniden Düşünmek" başlıklı konferansta "*Feminist bakış açısıyla sosyal hizmetlerin rolü, kadın ve güçlenme*" başlıklı bir sunum yaptık.
- 19 Nisan'da The Association for Women's Rights in Development (AWID) İstanbul buluşmasına katılarak kadına karşı şiddetle mücadele ve bütçelerin kullanımı ile ilgili bir sunum yaptık (Bu sunum EK 1'de yer almakta).
- 7-8 Haziran'da Türkiye Adalet Akademisi tarafından düzenlenen "İnsan Hakları Standartlarının Etkili Uygulanması Bağlamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Uluslararası Sempozyumunda "*STK'lar, Devlet Kurumlarıyla İşbirliği ve Karşılaşılan Sorunlar*" başlıklı bir sunum yaptık.
- 9 Haziran'da 8. Uluslararası Düşünce Özgürlüğü Buluşması'na katılarak RTÜK'ün Mor Çatı spotlarının TV'lerde ücretsiz yayınlanmasını engellemesi konusunu paylaştık.
- 3 Kasım'da Toplum Hukuk ve Araştırma Vakfı'nın (TOHAV) düzenlediği "Mülteci Hukuku" Seminerine katıldık.
- 9 Aralık'ta Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi (KEİG) tarafından düzenlenen "Dava Takip Süreçleri" Seminerine katıldık.
- 22 Aralık'ta Türk Tabipleri Birliği'nin düzenlediği "Cinsel Saldırı Sonucu Oluşan Gebelikler ve Kürtaj" Çalıştayı'na katıldık.
- Antalya'da Baro tarafından düzenlenen kadına karşı şiddet seminerinde yaptığı konuşma nedeniyle 23 Haziran'da gözaltına alınan kurucularımızdan Canan Arın'ın davasını izledik, Antalya Kadın Dayanışma Derneği 11 Aralık'ta yapılan duruşmada kadınların düşüncelerini özgürce dile getirmeleri önündeki engelleri protesto etti.
- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde İstanbul, Ankara ve Balıkesir'de çeşitli etkinliklere katılan Mor Çatılı kadınların gündemi, erkek şiddeti karşısında kadın dayanışması, sığınak çalışması ve 8 Mart tarihinde kabul edilen Aile'nin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun oldu. Ayrıca birçok radyo-TV programına, meslek örgütlerinin, kadın örgütlenmelerinin, okul vb. kuruluşların panellerine katıldık, hep birlikte Feminist Gece Yürüyüşünde yer aldık. Galatasaray Lisesi'nden Taksim

Meydanı'na dek "Aile Değil Kadınız, Feminist İsyandayız!", "Görünmeyen Emek sesini yükselt!", "Dünya yerinden oynar kadınlar özgür olsa", "Gelsin baba, gelsin koca, gelsin devlet, gelsin cop. İnadına İsyan! İnadına İsyan! İnadına Özgürlük!" sloganları ve özgürlük şarkılarımızla yürüdük.

- Deprem sonrasında VAKAD ile dayanışmaya çalıştık, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında Mor Çatı gönüllüleri Van'a giderek gönüllü desteği verdiler.
- 25 Kasım Kadınlara Karşı Şiddetle Mücadele Günü kapsamında Eğitim-Sen'in düzenlendiği panelde konuşma yaptık, gazete ve dergilere röportaj verdik. Ayrıca bir basın duyurusu yaptık (EK 2). 25 Kasım Kadın Platformu'nun düzenlediği gece yürüyüşüne katılarak Galatasaray Lisesinden Taksim meydanına kadar yürüdük. Yürüyüş boyunca "Aileyi değil, kadını koru", "Kimsenin namusu değiliz", "Kürtajı değil, tecavüzü engelle", "Boşanmayı değil, cinayeti engelle", "Ücretsiz, güvenli kürtaj haktır", "Merhamet değil, sığınak istiyoruz" sloganları dile getirildi.
- 19 Kasım Dünya Çocuğa Yönelik Cinsel İstismarı Önleme Günü nedeniyle bir basın açıklaması yaptık.
- 2012'de yurt dışında yapılan 3 toplantıya katıldık. 25-27 Haziran tarihleri arasında WAVE (Women Against Violence Europe) Coco Meetings, 24-25 Eylül'de Fas'ın başkenti Rabat'ta düzenlenen "Regional Conference on the Prevention and Combat of Violence against Women", 17-20 Ekim'de Londra'da yapılan "14th WAVE Conference: Stop Violence Against Women: Whose voices? Whose needs? Whose decisions?" bu toplantılardı.

Dayanışma Merkezinde gerçekleşen buluşmalar:

- 23 Mart tarihinde İsveçli kadın örgütü The Women's Network,
- 17 Nisan Issues Affecting Women programme of the Oak Foundation temsilcileri,
- 24 Nisan Swedish international development cooperation agency,
- 25 Nisan Brüksel, Aile Plan Merkezi Psikoloğu ve sığınak yönetim kurulu üyeleri,
- 14 Mayıs Alman sosyal çalışmacılarla,
- 25 Mayıs Alman hakim ve savcılardan oluşan ekiple,
- 2 Temmuz The New School Üniversitesinden Prof. Silina ile,
- 11 Temmuz Arap-Amerikan Doktorlar Birliği ile,
- 12 Temmuz Norveç, Oslo Sığınağından sosyal çalışmalarla,
- 18 Eylül Alman grupta,
- 10 Ekim Norveç delegasyonu "Entegrasyon ve Çeşitlilik" Müdürlüğü ile,
- 11 Ekim Former Members Association of the European Parliament ile,
- 15 Ekim Hollanda'dan Anne-Çocuk Merkezi Çalışanları ile,
- 16 Ekim Helping Hand Projesi'nden Antje Schley ile,
- 19 Ekim Amerikan Büyükelçiliği Siyasi İşler Bölümü ile,
- 19 Ekim Amsterdam Belediye Başkan yardımcısı ve sosyal işler müdürü ile,
- 29 Kasım Finlandiya'dan Kalliolan Nuoret gençlik organizasyonu sosyal çalışmacıları ile,

- CHP İstanbul İl Başkanlığı Dış İlişkilerden Sorumlu Başkan Yardımcısı ile,
- LGBTT sığınağı konusunu değerlendirmek üzere Lambda ve SpoD ile,

görüşmeler gerçekleştirdik.

Devlet kurumları ve yerel yönetimlerle ilişkiler:

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na Karabük ve Edirne'de yaşayan kadınların tecavüz sonrası gebeliklerini sonlandırma taleplerinin dikkate alınmasına yönelik dilekçe verildi. Bakanlık dilekçelere yanıt verdi ve kadınların taleplerinin yerine getirilmesi sağlandı.
- İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gizli kayıt uygulamasında yaşanan sorunların giderilmesi için dilekçe verildi. Dilekçemize cevap olarak 19.11.12'de gönderilen yazıda gizli kayıt için kesinleşmiş velayet ve 6284 sayılı kanun kapsamında koruyucu ve önleyici kararın bulunması gerektiği bildirildi.
- Kadın Koordinasyon Merkezi ile görüşme gerçekleştirildi.
- KSGM tarafından düzenlenen "Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi" toplantısına katıldık.
- Bakanlığa Alo 183'ün işleyişinin eksikliklerine ilişkin açıklamalar içeren dilekçe yazdık.

Kadın örgütleriyle dayanışmayı güçlendirmek...

Mor Çatı öncülüğünde 1998'den beri yapılan Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezi Kurultayı kadın örgütlemeleri arasında güçlü bir iletişim ağı kurulmasını sağladı. Mor Çatı 12-14 Ekim tarihleri arasında İzmir Kadın Dayanışma Derneği'nin ev sahipliğinde yaklaşık 200 kadının katılımıyla 15.si düzenlenen kurultayın sekreteriyasında görev aldı. Cinsiyetçi sosyal politikaların tartışıldığı Kurultay'ın sonunda kadın örgütlerinin, feministlerin ve alan çalışanlarının deneyim aktarımları ve açtıkları tartışmalar ışığında bir sonuç bildirgesi yayınlandı. Bu bildirgeyi Faaliyet Raporumuzun eklerinde görebilirsiniz. (EK 2)

15. Kurultay öncesinde İsveç Konsolosluğu tarafından finansmanı sağlanan "Sığınaksız bir dünya için iletişim ağı" projesi kapsamından Kurultay katılımcıları arasındaki iletişim ağını güçlendirecek çalışmalar yapıldı. Kurultaya farklı dönemlerde katılan, SHÇEK ve belediye bünyesindeki yaklaşık 50 sosyal çalışmacı ile anket çalışması yapıldı. Bu anketlere dayalı olarak hazırlanan rapor (EK 3'de bu rapor paylaşılmaktadır), bu kesimin kurultaylardan bilgilenmek, mesleki gelişimlerini sağlamak, ihtiyaç duydukları paylaşımları gerçekleştirebilmek üzere yararlandıklarını ortaya koydu. Nitekim 15. Kurultay'a katılmak isteyen SHÇEK ve belediyelere bağlı sığınak ve danışma merkezlerinde görevli sosyal çalışmacıların sayısı artış gösterdi.

Kurultay bileşenlerinin katılımıyla Adana'da 15 Haziran'da başlayan ve 3 gün süren atölye çalışmaları düzenlendi. Dayanışma merkezi faaliyeti yürüten 18 kadın örgütlenmesini temsilen 47 kadının katıldığı atölyede örgütlenme deneyimlerimiz, dolaylı ve doğrudan ayrımcılık, kaynak sorunları, yerel ve merkezi yönetimlerle ilişkilerimiz ele alındı. 15. Kurultay'a bu atölye çalışmasının olumlu etkilerinin çok büyük ölçüde yansdığı görüldü.

Nitekim 15. Kurultay, daha önceki kurultaylara göre bileşenlerin aktif katılımlarının gerçekleştiği ve örgütlenme sorunlarının büyük ölçüde aşılabildiği bir çalışma oldu.

Ara kurultayda yapılan atölye çalışmalarında, bu dayanışma merkezlerinin gönüllü sayılarını artırma ihtiyacında oldukları görüldü. Mor Çatı dayanışma merkezleri arasındaki iletişim ağını güçlendirebilmek, kadına karşı şiddetle mücadelede ortak hedeflerin hayata geçmesini için bu merkezlerin gönüllü sayılarını artırmaya dönük çalışmalar yapmak üzere İsveç Konsolosluğunun finansal desteğiyle Aralık ayında “Yerel Kadın Örgütlerinin Ev içi Şiddete Karşı Güç Birliği” projesini yürütmeye başladı.

Mor Çatı’ya yapılan bağışlar

Bağışın kaynağı	Tutar TL
Şişli Belediyesi Protokol gereği yapılan bağış	105.000,00
Bireysel Bağışlar	124.193,78
Kurumsal Bağışlar-Nakdi	44.946,78
Kurumsal Bağışlar-Ayni (Demirbaş)	9.830,39
Kurumsal Bağışlar-Ayni (Sığınak)	12.011,97
Kurumsal Bağışlar-Ayni (Diğer)	311,52
Proje Gelirleri	220.036,19
Toplam	516.330,63

Ayrıca İktisadi İşletme üzerinden yapılan T-shirt ve Çanta satışından 37.533,22 TL gelir elde edildi.

4. EKLER

EK 1

AWID’de yapılan sunum

Türkiye’de ekonomik kaynakların kadınlardan yana olmayan kullanımının ardında cinsiyetçi politikalar yatıyor. Bu nedenle bütçe meselesinin kadın erkek eşitsizliklerini güçlendiren politikalarla birlikte ele alınması önem taşımakta. Kadına karşı şiddetle mücadelenin bir devlet politikası olduğu yetkililer tarafından sıklıkla vurgulanıyor. Son yıllarda bu yönde çok sayıda yasal düzenleme de yapıldı. Hatta bu alanda verdikleri mücadele ile 25 yılı geride bırakan kadın örgütlenmelerinden zaman zaman destek isteniyor. Ancak talep edilen desteğin sınırları devlet kurumları tarafından çiziliyor ve kadın örgütleri belirlenen sınırlar içinde hareket etmeye zorlanıyorlar.

Kadın örgütlenmeleri ve feministler olarak kadına karşı şiddetle mücadele konusunda devletin işlerlik kazandırmasını beklediğimiz ulusal düzeydeki başlıca yasal araçlar: 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Dair Yasa, belediyelerin sığınak açmasını öngören Belediyeler Yasası, Türk Ceza Kanunu, karakola başvuran kadınların geçici

de olsa sığınağa yönlendirilmesinin, diğer kamu kuruluşlarının kadına karşı şiddetle mücadelede sorumluluğunun altını çizen protokoller ve genelgeler.

Bu araçların büyük çoğunluğu daha çok akut durumlar söz konusu olduğunda kadının korunmasına yönelik. Ne yazık ki bu akut durumlarda da yasaların uygulanması çoğu kez mümkün olamıyor. Bunun önemli sebeplerinden biri kuşkusuz yasaların uygulanabilmesi için gerçekçi bütçelerin ayrılmaması. Sığınak sayısı artırılamıyor, kadına karşı şiddetle mücadelede kilit rol oynayacak adalet, emniyet görevlilerinin meslek içi eğitimi çok sınırlı ölçüde gerçekleşebiliyor vb.

Bizler özellikle dayanışma merkezi faaliyeti de yürüten kadın örgütlenmeleri olarak kadınların canlarını kurtarmak için kendilerini sokağa attığı, sığınak bulamadığı, polise derdini anlatamadığı akut durumlarla sık sık yüz yüze geliyoruz. Bu yüzden de daha çok sığınak açılması, polisin, hâkimin, sağlık görevlisinin yasaları bilmesi, bunları kadına açıklaması, koruma kararının hemen çıkarılması, uygulanması ve sonuçta hepsinin gerçekleşebilmesi için bütçe ayrılması öncelikli talebimiz oluyor. Bunu savunmaya elbette devam edeceğiz. Ancak buraya sıkışıp kalmak tam da iktidarın bizi tutmak istediği çerçeve olabilir. Siyasal iktidar da aslında kadına yönelik şiddeti akut durumlar ve bunların önlenmesi olarak görmek, bununla sınırlı tutmak istiyor. Kadınlar ölmesin, ölesiye dövülmesin istiyor, bunun için yasalar çıkarıyor ama bir yandan da bu yasaları aileyi korumak adına yaptığını söylüyor. Kadınların boşanmasını istemiyor. Kadınların erkeklerden, aileden bağımsız kendi geçimini sağlar, kendi başına yaşayabilir hale gelmesini de istemiyor, desteklemiyor. En yetkili ağızların söylemleri bu yönde. Kadınların aileye, bir erkeğe bağlı olmadan, birey olarak yaşamını sürdürebilmesini sağlayacak politikalar yok. Nitekim Türkiye’de kadınların ücretli emeğe katılım oranları çok düşük, tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların dışında yüzde 20’ye bile ulaşmıyor. Hatta bu oran tarım ve kayıtsız sektörler dışında artış da göstermiyor. Kadınlar eskisi gibi yaşamak istemeyip boşansalar bile bağımsız bir yaşam kurabilecek kadar para kazanamıyorlar. Muhafazakâr ideolojiler bunda etken. TV’ler evlilik programından geçilmiyor, bütün diziler karakterlerin evlenmesi ile sona eriyor.

Kadına karşı şiddetle mücadeleyi akut durumların gerektirdiği önlemler alınmasının ötesine taşımak istiyorsak bütçe ve kaynak talebimiz yasaların uygulanabilir hale gelmesinin ötesine geçmeli. Sığınaklarda kısa süreli kalabilen kadınlar sığınak sonrasında şiddet ortamına geri dönmek, ya da boşandığında yaşam standartlarının çok daha altında çocukları ile beraber yaşamaya mahkûm edilmekte. Birçok kadın bunu göze alamıyor. Göze alması da istenmiyor. Mor Çatı sığınağında kalan ve kendilerine şiddetsiz bir yaşam kurmayı başaran kadınların epey bir bölümü kendi ailelerinden destek alarak bunu mümkün hale getirebiliyorlar. Oldukça az sayıda kadın baba, ağabey gibi başka bir erkeğe bağımlı olmadan kendi başına ayakta kalabiliyor, hele çocukları da varsa ayakta kalmak için ciddi sorunlarla karşı karşıya.

Şemsa Özar tarafından yürütülen eşi vefat etmiş, boşanmış, ayrı yaşayan kadınlar için nakit sosyal yardım programı geliştirilmesine yönelik araştırmanın 2011 Şubat’ın yayınlanan sonuçları bu açıdan önem taşıyor. Araştırmada görüşülen boşanmış ve sosyal güvence sahibi kadınların yarıya yakını babası üzerinden sosyal güvence kapsamında (yüzde 45). Bu da sosyal güvenlik sisteminin ücretli çalışmayan kadınların eşe ya da babaya bağımlı olma halini

betimliyor. Sosyal güvence kapsamındaki kadınların yarından fazlası temel ihtiyaçlarını karşılama konusunda yeterli gelirlerinin olmadığını ifade ediyorlar. Yaşamlarını sürdürebilmek için komşu, aile, akraba gibi enformel destek mekanizmalarından yararlandıklarını, ancak bunun da yetersiz kaldığını belirtiyorlar. En önemli sorun barınma ve çocukların eğitimi. Bir bakıma yoksulluğun tescili anlamına gelen yeşil kart sosyal güvencesi olmayan evli kadınların yüzde 14,7'si tarafından kullanılırken sosyal güvencesi olmayan boşanmış kadınlarda bu oran yüzde 27,4'e çıkıyor.

Belediye, kaymakamlık gibi kurumlar tarafından sunulan yardım ve hizmetlerde özel olarak kadınlara yönelik kota ya da destek mevcut değil. Ancak bu kurumlar mağduriyetin farkında ve “yardım” adı altında dönemsel destekler veriyorlar. Bu, ne kadar, ne zaman geleceği belli olmayan bu yardımlar kadınların endişe içinde yaşamalarına yol açıyor. Bu belirsizlik kurumlar açısından da kötü. Çünkü onlar da suiistimal edildikleri, edilecekleri kuşkusunu ile sürdürüyorlar bu yardımları.

Bütçe konusundaki talebimizi akut durumlara ayrılması gereken paranın ötesine taşımalyız. Bu bakımdan yalnız/bekar annelere, anneliğin bu haline dikkat çekmek önemli görünüyor. Anneliğin yüceltilmesi hemen her zaman kadının anne-baba-çocuk 'tan oluşan aile içindeki konumuna dikkat çekilerek yapılıyor. Oysa boşanmaların artması yalnız/bekâr annelerin sayısını artırdı. Annelik yüceltilirken onlar politik olarak görünmezleştirilmiş oluyorlar.

Ülfet Taylı

EK 2

25 Kasım 2012 Mor Çatı Basın Açıklaması

Uyguladıkları şiddete rağmen erkeklerle kadınları bir tutanların adaletine güvenemeyiz!

Kadınların boşanma talebinin gerisinde genellikle gördükleri şiddet yatar. Bu gerçeğe rağmen boşanmış erkeklerle, kadınların durumu bir tutulabilir mi? Boşanan erkeklerin mağdur olması ile bu erkeklerden şiddet gören, öldürülme korkusu ile yaşayan kadınların durumu bir midir? Sayın Bakan, adaletinize nasıl güveneceğiz?

25 Kasım, kadına karşı şiddetle mücadelenin neredeyse tüm dünyada en önemli sorunlardan biri olduğunun işaretidir. Türkiye’de kadın cinayetleri hız kesmemişken, yakınları olan erkeklerden gördükleri şiddet nedeniyle bir sığınakta kalmak isteyen yüzlerce kadın varken, 25 Kasım’ın hemen öncesinde boşanmış erkekler grubunu kabul eden Sayın Bakan “biz kadın erkek ayrımı yapmıyoruz” diye övündü. Boşanan erkeklerin mağdur olması ile bu erkeklerden şiddet gören, öldürülme korkusu ile yaşayan kadınların durumunu bir tuttu. Oysa Türkiye’nin ilk taraf ülke olmakla övüldüğü İstanbul Sözleşmesi erkeklerin toplumdaki tahakkümünden söz eder, bir toplumda kadına karşı şiddet varsa ayrımcılığın da olduğunu söyler. 25 Kasım’da verecekleri sözlere rağmen, kadınlara şiddet uygulayanların erkekler olduğunu saklamaya çalışanların adaletine, şiddetle mücadele edeceklerine nasıl inanacağız?

Erkeklerin şiddetine göz yummayın!

“Ayrımcılık yok” demek, eşitsizlikleri görmezden gelmektir, erkeklerin kadınlara şiddet uygulamasına göz yummak demektir. Nitekim yasaların uygulanamamasının ardında erkekleri koruyan bu tutum yatar. Daha birkaç gün önce boşanacağı için Fatma Şen’i pencereden atan ve bunu tekrar yapacağını söyleyen kocası, bu ülkede hakim ve savcılar tarafından serbest bırakılarak korunmuştur. Yine bu ülkede devletten koruma talep ettiği halde çığlıkları duyulmayan ve öldürülen çok sayıda kadın bulunmaktadır. Şiddete karşı mücadelenin en önemli araçlarından biri olan sığınaklar ise işlevsiz kılınmaktadır. Sığınaklarda kadınların “konuk” oldukları söylenmekte, devletin yurttaşlarına vermek zorunda olduğu hizmetler, “ikram” gibi sunulmaktadır.

Sığınaklar yönetmeliği taslağında kadınların sığınakta kalma koşullarından biri şudur: “Devletin itibarını düşürecek ya da görevlilerin onurunu zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmamak, kuruluş aleyhine resmi makamları gereksiz taciz etmemek, kuruluş görevlileri ve kadınlar hakkında asılsız ve onur kırıcı haber yaymamak...”

Bu maddenin de ortaya koyduğu gibi kadınlar sudan gerekçelerle ve henüz güçlenmeden sınıktan ayrılmaya, şiddet görseler bile “aile” ortamına geri dönmeye zorlanmaktadır. Şu anda birçok sınıktaki uygulama, kalan kadınları canından bezdirici niteliktedir. İlk kabul, karakol aracılığı ile yapılmakta, kadınlar bir sosyal çalışmacı ile karşılaşmamakta, ruh ve bedenen yaralı durumda olsalar bile onlarca prosedürle uğraşmak zorunda kalmaktadırlar. Çocuklar başka bir okula kaydedilirken, gizlilik ihlal edilmekte, kadınların yerleri koca tarafından tespit edilmekte, koca çocukları kullanarak kadına yeniden baskı uygulamaktadır. Sığınak sayısı hâlâ yetersizken, sınıklarda kalan kadın ve çocukların şiddetten uzaklaşabilmeleri için bütçe ayrılmazken, şiddet uygulayan erkeklerin rehabilitasyonuna bütçe ayrılması gündemdedir. Bu da kaynakların yine erkeklerden yana kullanılması anlamına gelecektir. Üstelik şiddet uygulayan erkeklerin rehabilitasyonunun, kadınların da başvuru merkezi olması planlanan Şiddet Önleme İzleme Merkezi tarafından destek hizmeti olarak sunulması, şiddet uygulayan erkekler ile şiddete maruz kalan kadınlar arasında uzlaştırma ve arabuluculuğa açık kapı bırakmaktır.

Biz kadınlar, 25 Kasım Kadına Karşı Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü’nde yasal haklarımızı kullanabilmeyi, bunun önündeki engellerin kaldırılmasını bekliyoruz. Kürtaj hakkımızı sınırlamaya çalışan, “ayrımcılık yok” diyerek erkeklerin şiddetine göz yuman anlayışlara karşı, kadınların özgürlüğünü savunmaya ve mücadele etmeye devam edeceğimizi duyuruyoruz.

EK 3

15. Kurultay Sonuç Bildirgesi

“Hayırseverlik”, kadına karşı şiddetle mücadelenin yerine geçirilemez!

Bizler kadına yönelik şiddete karşı mücadele eden, şiddetten uzak yeni yaşamlar kurulabilmesi için sığınak ve dayanışma merkezi faaliyeti yürüten kadın örgütlenmeleri ve kadınlar olarak, 12-13-14 Ekim’de İzmir Özdere’de, 15. kez bir araya geldik.

Bu yıl Kurultayı; uluslararası sözleşmelere ve yasal düzenlemelere karşın kadına karşı şiddetle mücadele politikalarının hayata geçirilmediği, kadın cinayetlerinin hız kesmediği, kürtaj ve sezeryan düzenlemeleriyle bedenimizin denetim altında tutulmaya çalışıldığı, ailenin güçlendirilmesi gerekçesiyle ev ve aile içindeki geleneksel rollerimizle sınırlanmaya çalışıldığımız, tepkilerini dile getiren kadınların ise göz altına alındığı, tutuklandığı, siyaset yapmamızın engellenmeye çalışıldığı koşullarda gerçekleştirdik. Son olarak İŞTAR’da şiddete maruz kalan kadınlarla dayanışma oluşturan sosyologlar, sosyal çalışmacılar göz altına alındı. Kadınların gizli kalması gereken dosyalarına el kondu. Bu durum dayanışma merkezi ve sığınakların en temel ilkelerine aykırı. **Süreci yakından takip edeceğimizi, Kurultay katılımcıları olarak Mersin’e giderek İŞTAR’lı kadınlarla dayanışma oluşturacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz.**

Kamunun yapması gereken hizmetler, kadınlara yükleniyor!

“Aileyi güçlendirme” iddiası, karşılıksız daha çok kadın emeği anlamına geliyor!

Kadını aile içine hapseden ve birey olmaktan çıkaran anlayışlar, şiddete ve fiili eşitsizliklere yol açmakta. Ailenin güçlendirilmesi ile kadının özgürleşmesi ters orantılı. Çünkü ailenin güçlendirilmesi sosyal devletin yapması gereken sorumlulukları yerine getirmesi olarak değil, kadının özel alana hapsedilmesi, bütün varlığının aile içindeki annelik rolüyle tanımlanması olarak belirmektedir. Bakanlığın adında “kadın” yerine “aile” sözcüğünün tercih edilmesi, kadına karşı şiddetle mücadele yasalarının “ailenin korunması” adı altında çıkarılması, “sığınak” tanımı yerine ısrarla “konukevi” tanımının kullanılması, dizilerde giderek daha çok sayıda kadının aile içinde tanımlanması, bunun dışındaki ilişkilere RTÜK yoluyla müdahale edilmesi kadını değil, aileyi önceleyen anlayışın örnekleridir.

AKP’nin son dönemde yoğunlaşan uygulamalarında örgütlü kadınlara yönelik engellemeler, tutuklamalar, gözaltılar söz konusudur. Bu durum özellikle Kürt kadınların çalıştığı yerlerde kadın çalışmalarının meşruiyetini gölgelemekte, özel alanından zor çıkmış kadınların yeniden güvenli-kutsal ailelerine geri dönmek zorunda kalmaları sonucunu doğurmaktadır.

Aileyi yüceltme ve fetişleştirmeye yönelik muhafazakâr anlayış ile piyasayı fetişleştiren neo-liberal zihniyet birbiriyle uyum içindedir. Kısılan kamu harcamaları ve sosyal politikalar nedeniyle ortaya çıkan boşluk, kadınların ev içinde daha fazla karşılıksız emek harcamaları ile doldurulmaya çalışılmakta. Aynı şey sosyal hizmetler için de geçerli. Bu bakımdan biz kadın örgütlenmelerinin temel işlevinin kamunun vermesi gereken hizmetlerin tarafımızdan gerçekleştirilmesi olmadığı bilinmelidir. Bizler, çalışmalarımızı, kamu kurumlarının uyguladığı politikaların ve hizmetlerin kadından yana bir bakış açısı ile izlenmesi, kamuoyunda bununla ilgili farkındalık yaratılması, kadınların özgürleşmesi mücadelesinin güçlenmesi yönünde sürdürmeyi hedefliyoruz.

Konukevi değil SİĞINAK!

Kadına karşı şiddetle mücadelenin en önemli araçları durumundaki danışma merkezi ve sığınaklarda da birey olarak kadını değil, kadının aile içindeki geleneksel konumunu korumaya çalışan bir yaklaşım görüyoruz. Yasa ve yönetmeliklerde ısrarla sığınak yerine “konukevi” sözcüğünün tercih edilmesi bu yaklaşımın devam edeceğinin göstergesi. Aile Danışma Merkezleri ve karakoldan başlayarak şiddet gören kadının başvurduğu tüm birimlerde uzlaştırma ve arabuluculuk yapılmakta. Şiddet uygulayan erkekle şiddete maruz kalan kadın arasında aile birliğini devam ettirme adına yapılmaya çalışılan uzlaştırma ve

arabuluculuk, kadın cinayetlerine davetiye çıkarmakta. Bu bakımdan zaman geçirmeksizin sonlandırılmalı!

Kadınlar yaşadıkları erkek şiddeti ile baş etmeye çalışırken, kaldıkları sığınaklarda bağımsız bir yaşam kurabilmeleri yönünde destek bulamıyorlar. Yol paraları, ev kiralari karşılanamıyor, maddi destek için aylarca beklemek zorunda kalıyorlar. Kendilerine sosyal, psikolojik ve hukuki destek sağlamak yerine aile irşat büroları gibi devlete bağlı çeşitli kurumlarda aile danışmanlığı adı altında sabırlı olmaları, kocalarını hoş tutmaları salık veriliyor. Ara kurumları aşip az sayıdaki sığınağa ulaşabilen kadınlar ise personel sayısının yetersizliği, bütçe yokluğu gibi nedenlerle, hukuki desteklere ulaşamamakta, haklarını kullanamamakta. Hizmetlerde süreklilik ve yaygınlık sağlanamıyor. Uygulamalar illere göre farklılaşıyor. Çaresiz kalan kadınların tekrar şiddet ortamına geri dönmesi bile söz konusu. Bizler bu alanda mücadele eden, politika yapan ve önemli bir birikim oluşturan kadınlar olarak; “sığınak” adının kullanılmasını, sığınakların kadınların misafir edildiği yerler olarak değil, şiddetle mücadele amacıyla kadınların ve çocukların güçlendiği alanlar olarak değerlendirilmesini vazgeçmeksizin savunacağız.

Sığınaklar için yürüttüğümüz mücadele aynı zamanda sığınakta kalmayan kadınların destek alabilecekleri mekanizmaların güçlendirilmesine de yöneliktir. Bu bakımdan danışma merkezleri hayati önem taşımakta. Belediyeler tarafından yürütülen danışma merkezlerinin bir bölümü hükümetle aynı siyasi düşüncede olmadıkları için finansal sıkıntılar yaşamakta, hatta soruşturmaya, güvenlik güçlerinin baskısına maruz kalmaktadır. Kalkınma ajansları aracılığıyla kadına karşı şiddetle mücadelede kullanılması gereken fonların dağıtımında da partizan yaklaşımların sürdürüldüğüne tanık olmaktadır. Süreçlerin şeffaf ilerlememesi, değerlendiricilerin cinsiyet ayrımcılığına duyarlılıklarını bulunmaması, değerlendirme kriterlerinin muğlak olması bu kaynakların kadın ve çocuklar için kullanımını engellemektedir. Oysa kadına karşı şiddetle mücadelede en önemli konulardan biri bütçedir. Kaynakların doğru kullanılmaması nedeniyle kadınların şiddetten uzak alternatifler oluşturabilmeleri için büyük önem taşıyan kreşler açılmamakta, sığınaklarda kalan kadınların adli yardım talebi bile ret edilmektedir. **Bütün bunlardan hareketle yetkililere kaynakların kadına karşı şiddetle mücadelede kullanılması gerektiğini bir kez daha hatırlatıyoruz.**

Bizler, bu alanda mücadele eden kadınlar olarak kadına karşı şiddeti toplumsal cinsiyet temelinde ele alan bir yaklaşımla izleme ve olumlu örneklerin yaygınlaşmasını sağlamak üzere bir iletişim ağı oluşturuyoruz. Bu iletişim ağı aracılığıyla deneyim paylaşımlarını artırmayı ve dayanışmamızı güçlendirmeyi hedefliyoruz.

Yasalar politik engellere takılıyor

Yasal düzlemdeki değişimlere rağmen, uygulanan liberal muhafazakar politikaların sonucunda kazanımlarımızın hayata geçirilemediğini görüyoruz. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı yasaya rağmen, sığınak sayısı yetersiz, sığınaklarda kalan kadınlar maddi destek alamıyor, görevliler yasaları bilmiyor ya da cinsiyetçi yaklaşımları nedeniyle koruma tedbirine karar verip uygulamıyorlar.

6284 sayılı yasanın yapım aşamasında kadın örgütlerinin talepleri yasada tam olarak yer almadığı gibi, esastan itiraz ettikleri birçok düzenleme yasa kapsamına alındı. Bütün bu aksaklıklar yasanın hali hazırda uygulanmasında da pek çok sorunu beraberinde getiriyor. SHÇEK'lerin idari yapısının değiştirilmesi sonucu sığınaklara başvuru süreci de değişti. Uygulamada, sığınak talep eden kadınların sığınağa yerleştirilmesi ancak polis aracılığıyla

gerçekleşiyor. İlk başvuru merkezlerinin acilen yapılandırılmasına, kadına karşı şiddetle mücadelede görevli personelin meslek içi eğitimlerinin gerçekleştirilmesine, belediye ve kadın örgütlerine bağlı danışma merkezlerinin şiddet başvurularının yaygınlığı göz önünde bulundurularak devamlılığının sağlanmasına, var olan çalışmaların güçlendirilmesine ihtiyaç bulunuyor. **6284 sayılı yasada görevlendirilen, kolluk, mülki amir, hakim ve savcılar başta olmak üzere şiddete maruz kalan kadınların iletişime geçebileceği kamu personelinin yasada da belirtildiği gibi toplumsal cinsiyet eşitliği, kadının insan hakları eğitimlerini alması konusunda Bakanlık görevi çağırıyoruz.** Bu hizmetlerin yerine getirilebilmesi için de Bakanlığın Kadın ve Eşitlik Bakanlığı adıyla yapılandırılması ve yeterli bütçenin ayrılması gerekliliğini bir kez daha vurguluyoruz.

Kadın örgütlenmelerinin yasa yapım sürecinde defalarca Bakanlığa sunmuş oldukları yasa önerilerinde yer alan Şiddet Önleme İzleme ve Eşgüdüm Merkezleri ile yasalaşan ve yakın zamanda kurulması planlanan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri idari, uygulama ve perspektif açısından birbirinden farklı yapılardır. Bu merkezlerin kadın örgütlenmelerinin önerdiği hali ile yasal düzenlemeye geçirilmesine ve uygulamaya konulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Mevcut durumda bu merkezler, pilot uygulamada da görüldüğü gibi kadın örgütlenmelerine, belediyelere ve kamuya ait tüm sığınaklarda fazlasıyla müdahaleci ve denetleyici olabilecek şekilde yapılandırılmıştır. Oysa kadına karşı şiddetle mücadelede yer alan bağımsız kadın örgütlerinden yerel yönetimlere kadar koruma ve destek mekanizmaları birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Çıkarılacak yönetmelik bunu dikkate almalı, uluslararası standartların dışında belediye ve kadın örgütleri bünyesindeki koruma ve destek mekanizmalarını kontrol ve müdahalelerle işlevsiz kılmaya dönük bir misyon yüklenmemelidir.

Cinsel şiddet mağduru kadınlar yalnızlaştırılıyor

Kadın örgütlenmeleri ve feministlerin izledikleri tecavüz davalarında da ortaya çıktığı gibi cinsel şiddete uğrayan kadınlar yalnızlaştırılmakta, kamusal ve özel alan desteği alamamakta, bu nedenle de dava süreçleri ya hiç başlamamakta ya da kesintiye uğramaktadır. Cinsel şiddet suçunun kapalı alan suçu olması, tanık ve çoğu zaman fiziksel delil de bulunmamasından dolayı adil bir yargılama gerçekleşmemekte, davalar genellikle şiddeti uygulayan erkeğin beraat etmesiyle sonuçlanmaktadır. Cinsel şiddet suçlarında delil toplanmasından, dava sürecine kadar her aşamada ortaya çıkan cinsiyetçi yaklaşımlara derhal son verilmelidir.

Kadın örgütlenmeleri ve feministler olarak izlemekte olduğumuz cinsel istismarı da kapsayan kadına karşı şiddet davalarında “kadının beyanı esastır” ilkesinin hukuk literatüründe de yer almasını sağlayacak şekilde geliştirilmesine ihtiyaç duymaktayız. **Bu bakımdan izleme mekanizmalarımızı ve feminist hukuk yaklaşımlarını tartışabileceğimiz bir etkinlik gerçekleştirmeyi gündemimize almış bulunuyoruz.**

Göçmen kadınlar katmanlı şiddet ve ayrımcılık yaşıyor

İnsan ticareti mağduru kadınlar dışında göçmen ve sığınmacı kadınların yaşamakta olduğu şiddet ve ayrımcılık gündeme getirilememektedir. İnsan ticareti mağduru kadınlara verilen destek de sığınakla sınırlı kalmakta, uzun vadeli çözümler sunulmamaktadır. Uydu kentlere yönlendirilen göçmen kadınlarla ilgili danışma merkezlerine herhangi bir bilgi verilmemektedir. Oysa Suriye’deki iç çatışmalar nedeniyle Türkiye’ye sığınan kadınların cinsel tacizlere maruz kaldıkları, kız çocuklarının para karşılığı evlendirildikleri yönünde özellikle dış basında pek çok haber yer almaktadır. Kamplarda kalan kadınların yaşadıkları

şiddetle ilgili gerektiğinde ulaşabilecekleri şekilde destek hizmetleri alamamaları önemli bir sorundur.

TALEPLERİMİZ

1-Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nı kadın haklarının savunusu açısından yeterli bulmuyoruz; Kadın ve Eşitlik Bakanlığı kurulmasını ve yeterli bütçesinin sağlanmasını talep ediyoruz.

2-Kadınların destek mekanizmalarına ve haklarının bilgisine erişimleri kolaylaştırılmalıdır. Destek birimleri ulaşımı rahat yerlerde açılmalı, müracaat birimleri oluşturulmalı, verilen hizmetler kadınların sık sık başvurdukları muhtarlık, hastane, sağlık ocağı gibi merkezlerde ilan panoları aracılığıyla duyurulmalıdır.

3-Kadına karşı şiddetle mücadele amacıyla çıkarılmış 6284 sayılı yasa ve İstanbul Sözleşmesi gibi yasal düzenlemeler uygulayıcıların bunları bilmemesi, buna yönelik meslek içi eğitimlerin yetersizliği, diğer yasalarla uyumlu olmalarının göz ardı edilmesi gibi nedenlerle uygulanamamaktadır. Örneğin 6284 sayılı yasada yer şiddete uğrayan kadın ve çocukların nüfus bilgilerinin karartılması, Nüfus Yasası ile çeliştiği gerekçesiyle uygulanamamaktadır.

3.1 Kadına karşı şiddetle mücadelede yasal düzenlemelerin sorumlu kıldığı birimler ve bu birimlerde çalışan emniyet, hukuk, sosyal hizmet, sağlık vb. görevlilerin meslek içi eğitimleri –ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet eşitliğini de kapsayacak şekilde- gerçekleştirilmelidir.

3.2 Yasalar ve uygulama arasında tutarlılık göz önünde bulundurulmalı, kadınlar açısından fiili adalet sağlanmalıdır.

4-Akdeniz Belediyesi İhtar Kadın Danışmanlık Merkezi gönüllüsü kadınların tutuklanması, kadınların siyaset yapmasını engelleme girişimlerinin bir örneğidir. Antalya Kadın Dayanışma Derneği gönüllüleri ve Mor Çatı kurucularından Canan Arın'ın gözaltına alınması, feminist kadınların ifade özgürlüklerinin açıkça yok edilme girişimidir. Kadına karşı şiddetin sonlanması, kadın erkek eşitliğinin hayata geçirilmesi için mücadele eden kadınlara baskı uygulama politikalarına derhal son verilmelidir.

5-Yasaların uygulanmasının izlenebilmesi için yerel yönetimler destekli kurumsal yapılara ihtiyaç bulunmaktadır. Yerel uygulamalar aracılığıyla kadın sorunlarının yerinde tespiti, yasaların uygulanabilirliğinin gözlenmesi mümkün olacaktır. İzleme faaliyeti yürütecek yerel kuruluşların, var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine duyarlı ve bağımsız kadın örgütlenmeleri ile işbirliği gerçekleştirmeleri sağlanmalıdır.

6- Sığınak kuralları, burada kalan kadınların güçlenmesinin önünde engel oluşturmayacak ve aynı zamanda sığınakta çalışan kadınların çalışmasını zorlaştırmayacak biçimde düzenlenmelidir.

7-Sığınaklardaki çocuklar birey kabul edilmeli ve sığınaklar onların ihtiyaçlarını karşılayacak donanımına sahip bulunmalı, onlar için bir sosyal çalışmacı bulunmalıdır.

8-Sığınak ve danışma merkezlerinde verilmekte olan hizmetlerin sürekliliği ve kadınlarla çocukları güçlendirici nitelikte olması sağlanmalıdır.

9-Sığınak, şiddete müdahale merkezi, danışma merkezi gibi birimlerde görevlendirilecek idari kadro, kademe gözetilmeksizin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve deneyimli kadın meslek elemanları arasından belirlenmelidir. Çalışanların 7 haftalık yıllık izin kullanımını sağlanmalı, belli aralıklarla süpervizyon yapılmalı, ihtiyaç halinde travma, kriz yönetimi gibi konularda eğitim olanakları yaratılmalıdır.

10-Yerel yönetimler bünyesindeki sığınakların Sağlık Müdürlüğü, Kültür Müdürlüğü, Sosyal İşler Müdürlüğü gibi müdürlüklere bağlı olması sorun yaratmaktadır. Sığınak, danışma merkezi, eşitlik birimi gibi yapıları birleştirecek toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine duyarlı bir bakış açısı ile faaliyet yürütecek, yetkili bir birime ihtiyaç bulunmaktadır. Bu birimde görev alanların kadın olması ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine duyarlı bir bakış açısına sahip bulunması gereklidir.

11-Sığınaklarda kalan ya da yaşadığı şiddet nedeniyle dayanışma merkezlerine başvuran kadınlara Bakanlık ve yerel yönetimler bünyesindeki kimi işlerle ilgili kota ayrılmalı, öncelik tanınmalıdır.

12-Kadına karşı şiddetle mücadelenin bütüncül olması gerektiği yaklaşımından hareketle kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalı, destek almak isteyen kadınların kurumlar aracılığıyla yeniden mağdur edilmesi engellenmelidir.

13--Çocuklarla ilgili davalarda olduğu gibi kadınlarla ilgili davalarda da avukat hakkının mutlaka kullanılması sağlanmalıdır.

14-Destek alan kadınların ve bilgilerinin gizli kalması gerekliliğinden hareketle sığınaklar ve kadın da(y)anışma merkezleri hakkında yapılacak soruşturmaların izne bağlı olması, soruşturma ve incelemenin destek almakta olan kadınların hassasiyetlerinin gözetilerek yapılması sağlanmalıdır.

15-Toplumsal cinsiyet duyarlılığına sahip medyanın güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

16--Sığınak ve danışma merkezlerinin faaliyetleri bütçe sorunu nedeniyle sınırlanmaktadır. Kadına karşı şiddetle mücadelede önemli bir rol üstlenmiş olan bu yapılara, destek alan kadın ve çocukların güçlenmesini sağlayacak şekilde kaynak sağlanmalı, bütçe artırımına gidilmeli, ihtiyaç halinde kullanabilecekleri ek kaynaklar oluşturulmalı, eğitimli personel açığı giderilmelidir.

17-Cinsel suçlarla ilgili yargılamalarda kadının beyanı esas alınmalı, kadının mağduriyetinin önlenmesi ve hukuksal sürecin uzamaması için kadına tek kapıdan “sağlık desteği ve adli süreç takibinin yapılacağı” savcının, polis, meslek elemanlarının vb. uzmanların bulunduğu 7 / 24 hizmet verecek Cinsel Kriz Merkezleri açılmalıdır.

18-Belediye Yasası'nda yer alan 50 bin nüfuslu belediyelerin sığınak açmasını öngören madde, yeni Büyükşehir Yasa Tasarısı ile 100 bin kişiye çıkarılmak istenmektedir. Günde 5 kadının erkek şiddeti nedeniyle öldürüldüğü Türkiye'de bu sayı kabul edilemez; ayrıca uluslararası standartların da çok altındadır. Sığınak sayısı artırılmalı, sığınaklar kadın ve çocukların güçlenebilecekleri şekilde donatılmalı, sığınakta kalmayan ancak şiddete maruz kalan kadınlar için de destekleyici sosyal politikalar oluşturulmalıdır.

19-Yerel yönetimlere bağlı kadın çalışmalarının, kadınların ücretsiz emeği üzerinden değersizleştirilmesine ve göz ardı edilmesine izin verilmemelidir. Bu kurumlardaki çalışmaların kamu görevi olduğu göz ardı edilmeden, gönüllü olarak çalışan kadınlar için kaynak ayrılmalıdır.

20-Suriye'den gelen sığınmacı kadınların durumu, bir kez daha savaşlardan en çok etkilenen kesimlerin başında kadınların geldiğini ortaya koymuştur. Sınır ötesi şiddet vakalarıyla mücadele etmek için yasal düzenlemelere ve kaldıkları yerlerde şiddet yaşayan göçmen kadınların danışabilecekleri, kalabilecekleri çevirmen ihtiyacının karşılandığı, toplumsal cinsiyet duyarlılığına sahip görevlilerin çalıştığı merkezlere ihtiyaç duyulmaktadır.

EK 4

Kurultayla ilgili SHÇEK ve Belediye bünyesindeki sosyal çalışmacıların görüşlerine ilişkin rapor

Bu çalışma, Sığınaklar ve Dayanışma/ Danışma Merkezleri Kurultayı'nın 14.'sünün düzenlendiği 2011 yılı sonbaharında gerçekleştirdiğim saha araştırmasının sonuç raporudur. Sahaya çıkarken araştırma sorusu 1998'den bu yana gerçekleştirilen kurultayın sığınak çalışmasını merkeze alarak kadına karşı şiddetle mücadeleye ilişkin feminist mücadelenin bugüne kadar oluşturmuş olduğu söylemsel/politik alanın sınırlarını ne ölçüde genişletebildiği, bağımsız kadın örgütleri ile SHÇEK ve belediyelere bağı sığınak veya dayanışma merkezleri temsilcilerinin kurultayda katılımlarının eşit söz hakkı ve katılımcılık ilkelerine dayanıp dayanmadığı, bağımsız kadın örgütleri ile etkileşimin ne ölçüde gerçekleşebildiğiydi. Ancak altını çizmek gerekir ki Kurultay'da ana bileşenler, yani karar alıcıları, bağımsız kadın örgütleri iken SHÇEK ve belediyeler katılımcı konumundadır. Bizim araştırdığımız kurultay yapısının belirlenimi esnasında değil, kurultay kapsamında düzenlenen çeşitli oturumlarda eşit söz hakkının imkânıdır. Kurultayın (devletten ve sermaye kuruluşlarından) bağımsız bir politik alan olarak kalması amacıyla ana-bileşenlerinin bağımsız kadın örgütlerinden oluşması, dolayısıyla SHÇEK ve belediye çalışanlarının kurultayın karar alma ve örgütlenme süreçlerinin dışında kalması, kurultay kapsamındaki oturumların kapsayıcılığının da sorgulanıp gözlemlenmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Kurultay katılımcıları farklı bölgelerden gelen, farklı kurumsal yapılar içinde sığınak çalışması yürüten, mesleki tecrübesi ya da alandaki deneyimi birbirinden oldukça farklı kadınlardı. Kurultaya her geçen yıl daha fazla katılımcı başvurusu yapılıyor, SHÇEK ve belediye bünyesindeki birçok kurum, çalışanlarının bu deneyimden geçmeleri için temsilcilerini rotasyon usulü ile belirliyorlardı. Böylesi dinamik ve çoğul bir yapı içerisinde katılımcı demokrasi modellerini örnek alarak söylem/tartışma zemini kurmak zordu. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'na gönüllü olarak başvurduğumda benden bu tür kaygılarla kurultayı daha verimli hale getirmek üzere çözüm önerileri üretmeye yönelik bir araştırma yapmam istendi.

Geçtiğimiz Ocak ayında Berna Ekal'ın sunuşu ile Mor Çatı Yayınları'ndan çıkan *Sığınaksız Bir Dünya: Sığınaklar ve Dayanışma/ Danışma Merkezleri Kurultayı* kurultayın on dört yıllık tarihine, örgütlenme biçimi, temel ilkeleri ve yıldan yıla değişen/değişmeyen gündemine dair kapsamlı bir kaynak teşkil ediyor. Ancak bu araştırmanın konusu olan kurultay iç

dinamiklerine dair bu yıla dek yazılı bilgi üretilmiş bulunmuyor. Bu sebepten araştırma geçmiş yıllarda kurultaya katılmış SHÇEK ve belediye bünyesindeki sosyal çalışmacı kadınlarla yaptığım derinlemesine görüşmeler ve 18-19-20 Kasım 2011 tarihlerinde Nevşehir’de düzenlenen 14. Sığınaklar ve Dayanışma/ Danışma Merkezleri Kurultay’ında yaptığım katılımcı gözleme dayanıyor.

Geçmiş yıllardaki katılımcıların kayıtlarının düzenli tutulamamış olması, bazı iletişim bilgilerinin güncel olmayışı ve Türkiye’nin pek çok farklı ilinden katılımcılarla bir araya gelmenin yarattığı zorluklar, araştırma sürecini güçleştirdi. Neticede, farklı yıllarda bir veya birden çok kez kurultaya katılmış, farklı bölgelerden 17 kadın ile telefonla görüşüp, 14. Kurultay sırasında 23 kadından hazırladığım yazılı anketlere yanıt aldım. Bu kadınlardan 8’i SHÇEK, 15’i belediye bünyesinde Ankara, Batman, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, İstanbul, İzmir, Kırıkkale, Mersin, Şırnak illeri merkezlerinde yada ilçelerinde çalışmaktaydı. (Araştırmanın SHÇEK ve belediye çalışanlarının kurultayca açılan söylemsel/politik alanda eşit söz hakkına sahip olup olmadıklarına ve etkileşim imkanına odaklanması nedeniyle bağımsız kadın örgütlerinden gelen katılımcılar informant’larım arasında yer almıyor.) Telefonla görüştüğüm kadınlardan özellikle ilk kurultaylara katılanlar geçmiş yıllardaki kurultay deneyimlerini hatırlamakta güçlük çektiklerini belirttiler. Bunun yanında telefonla görüşmeler, araştırmaya katılanların iş ortamında, yolda ya da torunlarının bakımı sırasında gerçekleştiğinden çevresel etkenlerin zaman zaman dikkat dağınıklığı ve süre kısıtlamasına yol açtığını da belirtmek gerekiyor. Tüm bu kısıtlamalara karşın araştırmanın kurultayın iç yapısına ışık tuttuğu ve önümüzdeki yıllarda geliştirilerek devam etmesi gerektiği kanısındayım. Bu ihtiyaç araştırmaya katılan kadınlar tarafından da vurgulandı.

Kurultaya Yaklaşım ve Kurultaydan Beklentiler

Görüşme yaptığım kadınların pek çoğunun ilk katıldıkları kurultaydan beklentilerinin kadına karşı şiddetle mücadele ve sığınak çalışması konusunda bilgi edinmek, başka kadınların deneyimlerinden yararlanmak olduğunu gördüm. Kurultaya ilk kez katılım genellikle alandaki çalışma hayatlarının da ilk yılına denk düşüyordu. Örneğin E. katıldığı ilk kurultaydan beklentisini şu sözlerle ifade ediyor:

Sahada çalışan, bu alanda gönüllü ya da profesyonel çalışan kadınların mevcut durumu daha ileriye götürmek için bir şeyleri tartışıp değerlendirmeleri idi tabii ki beklentim. Oturup hep beraber daha iyi neler yapabiliriz, eksiklerimiz nelerdir ve bu alanda bizden daha ileride olanlar, mesela on yıl, on beş yıl bu alanda çalışanlar var, onlarla bir deneyim paylaşımı önemliydi öncelikle benim için.

C. ise kurultayın önemini şu şekilde vurguluyor: “Bir sürü kadın örgütüyle tanışmış olmam, yönlendirme yaparken ona göre yapmamız ve var olan sığınmaevleri nasıl çalışıyor, bütün bunları orada deneyimlemek çok önemliydi.”

Anlatılarda en sık rastladığım gösterenlerden biri ‘alan’. Yer yer ‘kadın alanı’ ifadesiyle de karşılaştım. *Kadın alanı* devlet kurumları, STK’lar, bağımsız kadın örgütleri ve akademi gibi farklı kurumlar ve öznelerin içerisinde faaliyet gösterdiği; soyut bir ‘kadınlık’ tahayyülü üzerinden bu kategoride tanımlanan özneleri etkilediği düşünülen oldukça geniş bir politika

alanını kapsıyor. ‘Kadın’ kategorisinin sosyo-ekonomik yeri ve toplumsal iktidar ilişkileri ağı içerisindeki konumunu etkileyen her pratik bu sınırları geçiren alanın içerisine düşme potansiyeli taşıyor. Öte yandan, *alan*, kadına karşı şiddetle mücadele ya da daha dar anlamda dayanışma merkezi ve sığınak çalışması anlamlarından birini taşıyor. Dolayısıyla alanın başlıca siyasi öznelerini kurultay bileşenleri oluşturuyor.

Alan ve kadın alanı ifadelerinin esas işaret ettiği, kurultay katılımcılarının dayanışma merkezi ve sığınak çalışmasını diğer mesleki faaliyetlerden ayırıyor olması. *Alanın* sınırlarını çizmeye yarayan başlıca etkenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Alınan başvurular vesilesiyle alanda çalışan kadınlara binlerce eril şiddet öyküsü akıyor. Bu öykülerin yarattığı ikincil-travmatizasyon pek çok meslek kolundan ayrı bir güçlüğü karşımıza çıkarıyor.
- Alanda çalışan kadınlar, dayanışma gösterdikleri başvuruçuların şiddet gördüğü yakınlarının tehdit ve tacizlerine maruz kalıyor, kimi bu yoğun baskıyı ‘yaşam tehdidi’ olarak nitelendiriyor.
- Başvuruçuların tekillikleri ve toplumsal ilişkiler ağı içerisindeki değişen konumları nedeniyle alanda çalışan kadınlar başvuruçuların ihtiyaç analizlerini dikkatle yapmak ve her bir kadın ile dayanışmanın en doğru yolunu bulmak durumundalar. Bu süreçte hem eril şiddetle mücadelelerini ortaklaştırıyor hem de hastane, baro, kaymakamlık gibi pek çok kurumdan başvuruçuların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik stratejiler geliştiriyorlar. Böylelikle alan çalışması mesleki eğitimin ötesinde ve bundan çok daha mühim olmak üzere ‘deneyim’ edinmeyi gerektiriyor.

Alandaki kadınların konumlu bilgilerinin¹ paylaşımını hedefleyen, ortak bilgi üretiminin kurumsallaştığı yegâne alanın kurultay olduğunu göz önüne alır ve yukarıdaki analizden yola çıkarsak katılımcılar için kurultayın önemini kavramak mümkün. Alana ilk kez adım atan kadınlar, kurultaya öncelikle alanı tanımaya yönelik bir araç, bir çeşit uyum programı olarak yaklaşıyorlar. İlerleyen yıllarda ise kendi çalışmalarında karşılaştıkları güçlükler, yapısal problemler ve zaman zaman eril şiddet karşısında duydukları çaresizlik kurultaya katılım amaçlarından ilkinin ‘birbirinden öğrenmek’ olarak yeniden belirliyor. Bu bağlamda M.’nin kurultay değerlendirmesine bakabiliriz:

¹ Konumlu bilgi, 1991 yılında Donna Haraway tarafından kavramsallaştırıldı. Feminist epistemoloji, bilim ve tarih yazımında öznenin "beyaz, erkek, egemen sınıfa mensup" olarak kurulduğu, nesnellik iddiasının aslında bilginin öznesinin kendini nesnesinden ayırarak ona aşkın bir noktadan bakabilmesi önkabulüne dayandığı eleştirisini yapmaktaydı. Modern öznenin karşısında ezilenlerin tarihini yazmayı, onların sesi olmayı hedefleyen post-kolonyalist literatür ve rölativizm bulunmaktaydı. Bunlar, bilginin öznesinin toplumsal konumu gereği ancak "gerçekliğin" bir parçasını bilmesinin mümkün olduğunu, ancak "ezilen" öznelerin egemenin bilgisinden daha geçerli bir bilgi üretebildiklerini öne sürmekteydi. Haraway, bu iki yaklaşımı da eleştirdiği "Konumlu Bilgiler" makalesinde, feminist nesnellüğün parçalı, öznenin toplumsal konumundan doğru üretilen, eleştirel ancak bir birleriyle ilişkili bilgiler ağı kurmak anlamına geldiğini öne sürüyor. Farklı iktidar ilişkilerinin (sosyal sınıf, toplumsal cinsiyet, ırk, vs.) keşişiminde kurulan öznellikler, buldukları konumdan ileri gelen deneyimler ve yaşamsal pratiklere dayalı bilgiler üretirler. Bu bilgiler arasında bağ kurmak, yapısal analiz yapmak mümkündür. Feminist nesnellik, bilginin öznesini görünmez kılan, ona aşkın/tarımsal bir her yerdelik ve her şeyi görme yetisi atfeden modernist özne kuramının aksine ürettiği bilginin mesuliyetini alarak eleştirel düşüncenin önünü açmak anlamına gelmektedir. (Donna J. Haraway, "Situating Knowledge: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective", in *Simians, Cyborgs and Women: The Reinvention of Nature*, New York: Routledge, 1991.)

Şeydir örneğin, sığınağa (çalışan olarak) gelen arkadaşlarımız... Sığınağa şiddet mağduru bir kadın geldiğinde onun psikolojisi çok bozuk oluyor. Gerektiğinde karşısındaki görevliye bağırabiliyor, sert tutum içine girebiliyor, orada kalan kadınlarla kavgalı oluyor. Bu noktada orada çalışan görevli arkadaşlarımızın... Hani ilk başlarda arkadaşlarımız o bana bağırdı, çok sinirlendim, nasıl böyle cevap verebilir tarzında gidiyordu üzerine. Sonra o kadının durumu hakkında kendisine anlatılınca senin böyle davranman yanlıştır, orada zaten sana sorunlu bir kadın geliyor, sağlıklı bir birey değil senin karşısındaki, hani bunu anlatınca o gelen başvurucuya, mağdur kadına nasıl davranacaklarını ona göre ayarlamaya başladılar. Bu noktada sığınaklardan katılan arkadaşlarımız faydalandı.

M.'nin verdiği örnekte bir sığınak çalışanının başvurucu ile ilişki kurmakta zorlandığını, öfkeli ve uyumsuz davranışları karşısında güçlük çektiğini görüyoruz. Ancak kurultaya katılan sığınak çalışanı şiddet yaşantısından çıkan kadınların durumuna dair daha kapsamlı bilgi edindiğinde başvuruculara karşı tutumu değişiyor. Bu, kurultayın dönüştürücü etkisine dair olumlu bir örnek. Ancak M.'nin başvurucuyu 'sağlıksız' ve 'mağdur' olarak tanımlaması kurultayın ana hedeflerinden biri olan dayanışma merkezleri ve sığınakların feminist yöntemlerle işletilmesi, bunun için de çalışan ve gönüllülerinin feminist ideolojiyi içselleştirmesi hedeflerine ulaşmak için kat edilecek yolumuz olduğunu gösteriyor. SHÇEK ve belediyeler bünyesindeki sığınaklara da yerleşmesini hedeflediğimiz feminist sığınak çalışmasının temel ilkelerinden biri 'mağdur' ve 'kurtarıcı' kadın ikiliğini yeniden üretmemek olarak tanımlanabilir. Kadınların deneyiminin din, dil, ırk, sosyo-ekonomik statü gibi iktidar eksenlerinin –değişiklik gösteren- kesişimlerinde yer aldığı, dolayısıyla farklılaştığının; ancak bir iktidar rejimi olarak patriyarka karşısında da ortaklaştığının altını çizmek gerekiyor. Başvurucu ve başvuruyu alan kadınların eril şiddetin değişen yüzleriyle ilişkili olarak aynı yapısal kısıtlamalarla yüz yüze kaldıkları, buradan hareketle dayanışma merkezi ve sığınak çalışmasının bu iki özne-pozisyonunda yer alanlar arasında eşitsiz bir güç ilişkisi kurulmasından kaçınarak 'dayanışma' anlayışıyla sürdürülmesi gerektiği feminist sığınak deneyiminden gelen en temel bilgilerden biri.

Bununla birlikte, Türkiye'de Sığınak Hareketi'nin feminizmden ve yurtdışındaki sığınak çalışmaları deneyiminden öğrendiği ve yerel deneyiminde sınıdığı bu temel bilgi soyutlama düzeyinde kalıyor ve her yeni başvuruyla gündelik pratiklerde bu bilgiye uygun hareket edilip edilmediğinin yeniden sınanması gerekiyor. Bu noktada belirtmekte yarar var ki alanda çalışan kadınların ancak yılda bir kez ve kısa süre için bir araya geldiği kurultay, sığınaklarda kalan kadınlarla sosyal çalışmacılar arasında gündelik dayanışma pratiklerinin yerleşmesi için yeterli bir araç değil. Bu sebepten, feminist pratiklerin geliştirilmesi için alanda çalışan kadınların buldukları yerelerde süpervizyon gibi uygulamalar vesilesiyle çalışmalarını güçlendirmesi, kurultay dışı zamanlarda da feminist analizlerden yararlanarak kendi çalışmalarına eleştirel bir mesafe alabilmeleri, deneyimlerinin bir iç değerlendirmesini yapabilmeleri ve kurultayı deneyimlerini paylaşarak ortak çözümler üretebilecekleri, bir alan olarak kurgulamaları mühim

gözüküyor. F. İle yaptığımız görüşmeden en azından bazı kurultay katılımcılarının bu yöndeki beklentileri ortaya çıkıyor:

... bu alanda yapılan hizmetleri öyle ya da böyle öğrenme şansımız oluyor, yaptıklarımıza eleştirel bakma şansımız oluyor ya da yapılanlara, farklı bir bakış açısı geliştirme anlamında. Bunun sürekliliği dediğim gibi önemli ama bütün bunları değerlendirmek için bir fırsat sunuyor kurultaylar.

Kurultayların deneyim paylaşımı, yani birbirinden öğrenme, olanağı sunmasının yanında katılımcılarca önemsenen bir başka işlevi de anlatıların pek çoğunda ifade bulduğu üzere 'birbirinden haberdar olmak'. E. bu ihtiyaçtan şu şekilde bahsediyor:

Bir kere şunu görmek çok güzeldi, kadın kurumlarının kendi içinde yarattığı önemli bir network'tü (iletişim ağı). Çünkü diğer sivil toplum örgütlerinin en temel problemi bütün kurumlar alanda çalıştığı halde kendi aralarında sahaya dönük genel bir bilginin olmaması ya da genel bir dostluk ilişkisinin kurulamaması, dayanışmanın yakalanamaması. Yaşanan sorunlarda yerelde kalmaması açısından çok önemliydi. Yüze yakın örgüttü, tam hatırlamıyorum ama mesela benim örgütüm B. ilindeydi, (Bu kadın, örgüt temsilcisi mi? Belediye ve SHÇEK'ten değil mi? Açıklık getirsek...) B.'de yaşanan sorunları dinleyebildi kadınlar. Ya da ben bir başka örgütü "aa bunlar da yaşıyormuş, bunlar da olabiliyormuş" diyebileceğim çok güzel örnekler ve paylaşımlar vardı.

Birbirinden haberdar olmanın önemi birkaç farklı alanda ortaya çıkıyor. Öncelikle alan çalışmasına dair ortak bir bilgi üretimini ve paylaşımını sağlıyor. Böylelikle alanda çalışan kadınların dayanışması, onları *güçlendiriyor*. Türkiye'nin her bölgesinden kadının kurultaya katılması hem yereldeki deneyimin aktarımını, hem de ona dair çözüm önerileri ve stratejilerin birlikte geliştirilmesini, hali hazırda benzer güçlükler karşısında geliştirilen stratejilerin paylaşımını mümkün kılıyor. Örneğin M., kurultaydan beklentilerinden birinin ortak bilgi ve politika üretmek olduğunu şu şekilde ifade ediyor:

...dünyada ve Türkiye'de kadın cinayetleri hızlı bir şekilde artıyor. Ciddi anlamda bu sığınaklar kurultayına katılan kurumların, STK'ların, kadın örgütlerinin bir araya gelerek bu cinayetlerin sebepleri nelerdir veya yaptırım gücü olarak bunları önlenmesi için neler yapılabilir? Bu kurultayda bunun üzerine yoğunlaşmak gerekir diye düşünüyorum ben.

Dayanışma merkezleri ve sığınakları devlete bağlı olduklarında dahi diğer sosyal hizmet kurumlarından ayıran yanlar bulunuyor. Şiddet gören kadınlarla çalışmak ve dayanışmak şiddetle mücadele yöntemlerini geliştirme ihtiyacını doğuruyor aynı zamanda. Dolayısıyla alanda çalışan kadınlar baş etmeye çalıştıkları eril şiddete karşı makro politikaları sorgulamaya yöneliyorlar. Başvurucuların hukuk mücadelesi verirken karşılaştıkları güçlükler dair bilgi de en çok alanda çalışan kadınlara ulaştığından bu politikaların önemli bir kısmı hukuk alanına yönelik oluyor. Hukuki mücadelenin bir ayağı kadından yana hukuki düzenlemelerin yürürlüğe konmasıyken, diğeri de yasa uygulayıcıların mevcut hukuk

normlarına sadık kalmasını sağlamak. R. bunun kurultayda gündemleşmesini beklediği konulardan olduğunu şöyle dile getiriyor:

Kanunları anlatıyorum ama benim anlattığım kişiler onlardan yararlanmak istediklerinde ya da onların anlattığı kişiler, yararlanmıyorlar. Uygulanmıyor çünkü. İnsanlar serbest bırakılıyor. İşte şikâyetçi olmadı deniliyor vs. Ama bir şekilde hâkimler, savcılar uygulamıyorlar gibi geliyor yasaları. O zaman yasal düzenleme çok önemli ama uygulanmayınca da nasıl olacak? Onları nasıl değiştirebiliriz, belki bunu düşünmek lazım. Hâkimleri, savcıları, kolluk kuvvetlerini nasıl etkileyebiliriz nasıl değiştirebiliriz belki o tartışılabilir.

Yasaların uygulanması dâhil, alanı ilgilendiren konuların tartışılması, birlikte söz ve eylem üretilmesi ihtiyacına karşılık, kurultaylar ülke çapında bir ağ kurarak kadınların bir araya gelmesinde önemli bir zemin oluşturuyor. Bu zeminde oluşturulan ağ ve ortak söz, Ailenin Korunmasına Dair 4320 sayılı yasanın yürürlükten kaldırılıp değiştirilerek Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı yasanın kabul edilmesi sürecinde (2011-2012) olduğu gibi, kadınların belirli bir hedef doğrultusunda bir araya gelebilmesini sağlıyor. Kadın örgütlerince sürece müdahil olmak için hazırlanan alternatif yasa taslağı 14. Kurultayda tartışılmış, hem alandaki kadınlar gelişmelerden haberdar edilmiş, hem de sürece katılımları sağlanmıştı. Neticede 222 kadın örgütünün imzasıyla duyurulan alternatif yasa taslağının bazı bölümlerinin yasalaşması alanda çalışan kadınların da kazanımı oldu.

Kurultayda gündem olması düşünülen makro politikalar arasında doğrudan ve yalnızca sığınak çalışmasını ilgilendiren konu ise R.'nin tanımlamasıyla *standardizasyon*du. R., sığınak çalışmasının ortak ilke ve yöntemler benimsenerek yürütülmesi gerektiğini düşünüyordu. Her ne kadar kurultay alanın feministleştirilmesi, sığınaklarda feminist yöntemlerin benimsenmesi amacını, dolayısıyla bu anlamda bir ortaklaşmayı hedeflese de standardizasyonun daha geniş bir bağlamı olduğunu gözden kaçırmamak gerekiyor.

Standartlaşma, bir ürün veya hizmetin farklı yerelerde aynı biçimde sunulabilmesi anlamını taşıyor. Dolayısıyla, en başta, sığınak çalışmasını bir çeşit hizmet olarak ele alıyor. Kurultay bileşenleri alana maddi kaynak aktarımı, uzman personel kadrosunun oluşturulması, her ilde nüfusa oranla yeterli sayıda sığınak ve dayanışma merkezi açılarak bunların tek bir merkezden koordinasyonunun sağlanması gibi standart hizmetleri talep ediyorlar. Bu talepler, pozitif haklardan olan ve yasalarla tanımlanan sığınak hakkına ülkenin her yerindeki kadınların eşit biçimde erişebilmesi için zorunlu önlemler. Pozitif hak kavramından da anlaşılacağı üzere, sığınak hakkı devlet müdahalesini zorunlu kılıyor. Buraya kadar talep edilen uygulamalara standartlaşmanın birinci basamağı diyebiliriz.

Standartlaşmanın ikinci basamağı ise dayanışma merkezi ve sığınakların başka türden hizmetlerin verildiği kurumlarla benzer biçimde işleyerek, her başvurucuyu standart uygulamalara tabi tutması. Bu konu daha derinlikli bir tartışmayı, başka ülkelerdeki uygulamaların da yakından incelenerek standartlaşmayla birlikte ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçlara karşı dikkatli olmayı gerekli kılıyor.

Standartlaşma konusunda Kristin Bumiller'ın *In An Abusive State: How Neoliberalism Appropriated the Feminist Movement Against Sexual Violence* (İstismarcı bir Devlette: Neoliberalizm Cinsel Şiddete Karşı Feminist Hareketi Nasıl Uyarladı) adlı kitabında ABD sığınak hareketine getirdiği eleştiri henüz benzer süreçlerin başındaki Türkiye'de bizlerin üzerine tartışabileceği bir örnek sunuyor. Bumiller'a göre sığınakların sosyal devlet tarafından sağlanan bir hizmete dönüşmesi; şiddet gören kadınların 'mağdur' kategorisine hapsedilmesi, yoksul kadınların devletin sırtında yük olarak resmedilerek ikincil mağduriyetlerine yol açılması, kadınların tekillikleri gözetilmeksizin 'ihtiyaç sahipleri' olarak standart 'tedavi edici' süreçlere tabii tutulmaları, üzerlerindeki uzman gözetimi ve devlet tahakkümünün artması ile sonuçlandı. Yurtdışında yürütülen bu tartışmalar ve alandaki deneyimler Türkiye'de yürütülen tartışmaları besleyebilecek nitelikte olsalar dahi bu raporun kapsamından taşmamak adına şimdilik bu kadarını aktarmayı uygun buluyorum.

Sığınak çalışmasının biçim ve niteliği söz konusu olunca, standartlaşma meselesinde olduğu gibi, başvuru kadınların sorun ve ihtiyaçlarının analizi alandaki kadınların öncelikli meselesi haline geliyor. S., bunların kurultayın başlıca gündem maddeleri arasında yer alması gerektiğini belirtiyor. Özellikle yaşam güvenliği olmayan (ailesi ya da yakınlarınca ölümle tehdit edilen) kadınların sağlık kurumları ve adli kurumlardan hizmet alırken yeterli güvenlik tedbirlerinin alınmadığını, bu nedenle bu hizmetlerden faydalanamadıklarını belirtiyor. Bu sorunu şiddet ortamından uzaklaşmanın ardından ortaya çıkan barınma ve işsizlik sorunu ile bunlara bağlı ekonomik güçlükler takip ediyor.

Araştırma kapsamında görüşme yaptığım çoğu kadının aksine C., başvuru kadınları kadar, belki onlardan daha çok, dayanışma merkezi ve sığınak çalışan kadınların sorunlarının ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin kurultayda yer bulmasını istiyor. Sadece başvuru kadınları değil, alanda çalışan kadınların da yaşam tehdidi altında olduğunu, başvuru kadınları takip eden yakınlarının kendilerine ulaşarak tehdit ettiğini söylüyor. Ardından iş güvencesinden yoksun olmak, yıpranmanın çok hızlı gerçekleştiği bu çalışma sahasında süpervizyon gibi temel bir ihtiyaç için kaynak bulamamak ve yıpranma paylarının yasalarca alanda çalışanların ihtiyaçlarına yönelik düzenlenmeyişinin temel sorunlar olduğunu belirtiyor.

Raporun bu bölümünde katılımcıların kurultaya nasıl yaklaştıklarını, kurultaydan neler beklemediklerini ele aldım. Bunlar, kurultaydan beklentileri meslek içi eğitimden kadın dayanışmasına kadar geniş bir yelpazede konumlandırılabilen tutumlardı. Alanda çalışan kadınlar özellikle ilk katıldıkları kurultayda mesleki eğitim almak gayesi güdüyor, alan çalışması sırasında karşılaştıkları güçlüklerin ardından ilerleyen yıllarda deneyime dayalı konumlu bilgilerin paylaşımına daha çok ihtiyaç duyuyor ve aynı zamanda kurultayı makro siyasete müdahale edebilmek için örgütlenmenin bir aracı olarak görüyorlar. Başta yürüttüğüm alan/kadın alanı tartışmasından da yola çıkarak alanda çalışan kadınların eril şiddetle mücadeleye yönelimlerinin kurultayı dayanışma merkezi ve sığınak çalışması bağlamının ötesine taşıdığını söylemek mümkün. Bir sonraki bölümde bu konuyu ele alacağım.

“Kadın Kurultayı” beklentisi

R.’ye ilk katıldığı kurultaydan neler beklediğini sorduğumda şu yanıtı aldım:

Bütün kadın sorunlarının gündeme geleceğini, bütün tartışmaların kadınlar üzerine olup orada çözüm önerileri geliştirebileceğimiz, o tip bir dayanışma ağının oluşabileceği umuduyla gelmiştim... Yani mesela yaşadığımız çok sorunlar oluyor kadın cephesinden. Bunları çok paylaşacağımız mekân olmuyor. Aralarda falan ama genelde atölyelerde bir gündem üzerine tartışıyoruz ya onun dışında böyle çok şey noktasında eksiklik yaşıyoruz, daha çok bireysel paylaşımlar, kurumlarla bire bir paylaşımlar noktasında zamandan kaynaklı bir sıkıntı yaşıyoruz.

R.’nin ifadelerinden açıkça anlaşıldığı üzere *kadın alanındaki* sorunların yoğunluğu, bunları tartışmak için Türkiye’nin farklı bölgelerinden kadınların bir araya gelebilecekleri bir başka platform olmayışı ve dolayısıyla kurultayın bu anlamda ele geçmez bir imkân olduğu görülüyor.

C., “Bu sene de kadın cinayetleri çok tavan yapmış durumda. Kasımda buluşalım ve tüm kadınlar olarak bununla ilgili nasıl tavır alacağız, bir an önce harekete geçelim diye bir beklentim var örneğin.”, diyor.

M. ise artan eril şiddet karşısında duyduğu çaresizlik hissini paylaşıyor:

Sürekli şiddet vakaları etrafımızda meydana geliyor. Geçen hafta Ankara'daydım, tanıdığımız bir kız yine o şekilde öldürüldü. Çocuk serbest bırakılmış falan. Konuşulan şeylerin o şekilde çözüme ulaşmadığını gördükçe de hayal kırıklığı yaşıyorum. Ne yapabiliriz bilmiyorum, düşünmem lazım.

Bu anlatıların ortak noktası öncelikle eril şiddetin kavramsallaştırılmaması, ancak yapısal bir mesele olduğunun ima edilmiş olması. Böylece farklı bölgelerdeki kadınların benzer tahakküm biçimlerini deneyimlemelerini ortak bir iktidar rejiminin parçası olarak görmek mümkün hale geliyor. Bu bakış açısının bizi alan çalışmasında karşılaşılan ve bir önceki başlıkta ele aldığım güçlüklerle birlikte, görüştüğüm kadınların pek çoğunu da içine alacak şekilde patriyarkayı ‘topyekün’ ve kadir-i mutlak algılamaya yöneltmesi mümkün. Kanımca post-yapısalcı düşüncenin de dikkat çektiği gibi ne kapitalizm ne de patriyarka birer yapı olarak tümüyle bütünlüklü ve homojen değil. Psikanaliz ise ‘topyekun’ ve ‘kadir-i mutlak’ yapıların olanaksızlığını ortaya koydu. Mücadelemiz yapının çatlaklarını tespit edip, çatlakları genişletmeli ve aynı zamanda örgütlediğimiz dayanışma ağları ile farklı yerelerde açtığımız çatlaklar arasında ilişki kurmalı, güçlenerek bunları kırıklara dönüştürmeli. Görüşmecilerimin umutsuzca da olsa arayış içinde oldukları çözüm, kanımca, kendi yerelimizde, dayanışma merkezleri ve sığınakları feministçe yürütmek, kadındayanışmasını güçlendirerek patriyarla karşısında direnmek, kurultay ve benzeri araçlarla bu direnişi ortaklaştırmak. Hali hazırdaki bazı pratiklerin yanı sıra kurultayın amaçlarının da böylesi bir siyasi tavır ile örtüştüğü söylenebilir.

Görüştüğüm kadınlardan çoğunun kurultayda ‘tüm kadınlarla’ ‘buluştukları’nı ifade etmesi bu bağlamda çarpıcı. Din, dil, ırk, toplumsal sınıf eksenlerini keserek toplumsal cinsiyet bağlamında ortaklaşan bir deneyimin parçası olarak kendilerini konumlayan bu kadınlar, verdikleri mücadelenin öznesini de kolektif bir özne, yani ‘tüm kadınlar’, olarak tahayyül ediyorlar. Örneğin M. diyor ki:

Şu çok önemli, değişik illerden, değişik kültürlerden kadınların bir araya gelerek belli konularda, kadın sorunuyla ilgili konuşması, karara bağlaması, bir sonuç bildirgesi yayınlaması, bunların hepsi çok güzel şeyler. Hiçbir şey olmasa bile kadınların bir araya gelip birlikte nefes almaları, birlikte sorunları tespit etmeleri bile güzel bir şey.

E. de kurultay deneyimini benzer şekilde aktarıyor:

Konuşma ortamı son derece rahat ve özgürdü. Nihayetinde iletişim halindeydik. Kadın olmaktan, aynı şeyi yapmaktan ileri gelen bir dayanışma vardı. Ve bunu orada çok rahat hissettim. Kendimi bir kere sadece kadınlarla birlikte olmaktan dolayı çok rahat hissettim.

E. ve M.’nin anlatılarıyla örneklendirdiğim üzere kurultay katılımcıları kadın alanını ilgilendiren meseleleri konuşmak için bir araya gelmenin benzersiz bir deneyim olduğunu vurguluyorlar. Ancak, bu vurgu ‘sadece kadınların olduğu’ bir yer, bir çeşit ‘kadın ütopyası’ düşüncesiyle beraber geliyor. Kadınların birbirini anlayabilmesi, ortak bir deneyimi imlerken, ‘sadece kadınlardan oluşan’ bir topluluk içinde yer almaktan duydukları mutluluk daha çok dikkat gerektiriyor. Pek çok kadın kurultayda kendini rahat, mutlu, huzurlu hissettiğinden bahsediyor. Kurultayı bir çeşit Kadın Ütopyası biçiminde betimliyor. Burada akla gelebilecek bir hipotez eril şiddetle her gün yüz yüze kalan kadınların, erkeklerin mevcut olmadığı bir alanı, kurultayı, eril şiddetten muaf bir alan olarak tahayyül ettikleri olacaktır. Ancak bu hipotezi doğrulamak için daha fazla veriye ihtiyaç var.

İlginç bir diğer veri ise yine pek çok görüşmecimin kurultayların şiddetsiz, birbirini anlayıp dinleyerek geçmediği yönündeki ifadeleri. ‘Sadece kadın’ ütopyası zaman zaman gergin geçen kurultay içi tartışmalarının aktarımıyla aynı anlatı içerisinde yer alabiliyor.

‘Sadece Kadın’ Ütopyası ve Kürt Meselesi

Kadın alanına dair tüm meselelerin tartışılabileceği bir mecranın yokluğunda kurultay, görüştüm kadınlar açısından ‘tüm kadınlarla’ bir araya gelebildikleri yegâne zemindi. Ve bu zemini de bir “ütopya” gibi tasvir ediyorlardı. Anlatıların bu temada ortaklaşmasına karşın, hemen hepsinin kırılmaya uğradığı bir nokta vardı. Bu nokta Kürt Meselesi’ydi.

C. diyor ki:

.... Ve dolayısıyla her şeyi orada konuşmak ve paylaşmak Türkiye'deki kadın örgütleri senede bir kere o da iki üç gün bir araya gelebiliyorlar istiyoruz hepimiz. Ve bu sıkıntı

yaratabiliyor. Ve bazı konular da ciddi sıkıntı yaratıyor. Kürt Meselesi örneğin, Kürt kadınların yaşadıkları örneğin.

E2. C.'nin bahsettiği ihtiyacı biraz daha açıyor:

Bölgeden gelen biri olarak benim için şu çok önemliydi, hep bir anlaşılama ve kendimizi eksik anlatma derdi vardı bizde. Doğrusu nerede sesimizi çıkarırsak kadın sorunu varken, evet tamam kadın sorunu diyoruz ama işin içine biraz böyle özel, spesifik yaşanan meseleler girdiğinde bize sesler yükseliyor. Şey beni çok şaşırtıyor, kadın olmak, toplumsal cinsiyet olmaktan kaynaklı hepimizin belli ayrımcılıklara uğradığına inanıyorum ama zihniyet olarak başka meselelerle de kendi içimizde, kendimizi birbirimizden ayırdığını düşünüyorum. İşte bu Doğulu kadın, Kürt kadın, şu kadın, bu kadın diye sıfatlar takıyoruz. Kadın olmak gibi ortak bir paydayı hemen unutuveriyoruz.

E2'nin özne pozisyonunu derinlemesine incelemek bu çalışmanın sınırlarını aşacak. Ancak, bizim için önemli olan tespitinin altını çizmekte yarar var. E2.'ye göre kadın meselesini Kürt Meselesi'nden ayrı düşünmek ya da tartışmak mümkün değil. Bölgede sığınmak ihtiyacıyla dayanışma merkezine gelen bir kadından bahsederken birbiriyle iç içe geçen iki iktidar rejiminin kesiştiği yerde belirlenen Kürt kadın özneliği söz konusu. Kurultayda bölgedeki kadınların sorunlarını tartışırken örneğin ekonomik şiddet ne devlet kurumlarından ne de patriyarkal aile ilişkilerinden ayrı anlaşılamiyor.

E2'nin dikkat çektiği ikinci bir konu ise kurultayda Kürt kadınların patriyarkayı Kürt meselesi'nden ayrı tartışamamanın da ötesinde ülkenin diğer bölgelerindeki kadınlara bölgedeki deneyimlerini aktarmaya, onlarla dayanışmaya duydukları ihtiyaç. E2, Brian Massumi'nin kavramsallaştırdığı biçimde bir umut taşıyor. Bu umut, ütopyacı düşünceden, optimizden farklı bir umut. Yapısal kısıtlama ve engellere karşın mevcut durumdan yola çıkarak bir sonraki aşamada daha iyi ihtimallerin gerçekleşmesine dair yapılabilecek manevraları değerlendirmeye yönelik, en kötü koşullarda dahi sistem içerisindeki çatlaklardan yararlanarak dönüştürücü bir güce sahip olduğumuzu söyleyen bir umut. Başka bir biçimde söyleyecek olursak, E2 Kürt meselesinin Türkiye'nin genelinde olduğu gibi, kurultayda da tartışılması güç bir mesele olduğunun, savaş bölgesinde yaşayan kadınların deneyiminin aktarımının milietçi tepkilerden liberal bir duymazlık ve suskunluk haline, sessizlikten barış için kadın dayanışmasına dek geniş bir heterojen bir yelpazede yankı bulduğunun farkında. Kurultay her bölgeden katılımcısı olması vesilesiyle bir Türkiye mikrokozmosu oluşturuyor. Dolayısıyla makro düzeyde çözümlen(e)meyen Kürt Meselesi zaman zaman kurultaylara da yansıyor. Bu tür durumlarda Kürt Meselesi'ne dair tartışmalar alan çalışmasına dair paylaşımların önüne geçiyor.

14. Kurultay esnasında da Kürt Meselesi'nin katılımcıların 'Sadece Kadın' ütopyasını kıran anlaşmazlıklara yol açtığını gözlemledim. Katılımcılarından olduğum bir atölye esnasında bir kişinin yaşadığı eril şiddet deneyimini anadili olan Kürtçe ile aktarmak istemesi üzerine başlayan tartışma psikolojik (sözlü) ve fiziksel (çeşitli jestler vesilesiyle) şiddet olarak nitelendirilebilecek sertlikte davranışlara evrildi. Kürtçe tartışması kurultay bağlamında farklı bir söylemsel çerçeve içerisinde ifade buldu. Deneyimin Kürtçe aktarıldıktan sonra Türkçe'ye

çevrilmesinin zaman kaybı olduğu dile getirildi. Ancak buna karşın Kürtçe konuşulmasını engellenmenin anadili Kürtçe olan katılımcının deneyimini aktaramamasına yol açacağı, dolayısıyla deneyim paylaşımını hedefleyen atölyenin amacının yerine getirilemeyeceği savunuldu.

Anadil üzerine başlayan tartışma bölgeden gelen katılımcıların “devlet şiddeti”nden bahsetmesi üzerine daha da alevlendi. Kendisiyle yaptığım derinlemesine görüşmede bölgede yaşayan M2’nin alan çalışmasıyla kesiştiği noktadan hareketle Kürt Meselesi’ni kurultayda gündemleştirme ihtiyacını dile getirmek için kullandığı şu ifade “devlet şiddeti” kavramının ısrarla tartışmaya açılmasını da açıklayabilir:

Bu sığınaklar kurultayında, biliyorsunuz bizim yaşadığımız coğrafyada kadınların durumunun da dikkate alınması gerekiyor diye düşünüyorum. Buradaki kadınların üzerindeki baskılar, sadece ekonomik baskı değil, kocasından gördüğü baskının yanında bir de kendi kimliğinden kaynaklı bir baskı yaşıyor buradaki kadınlar. Bunun da kurultayda ele alınması gerekiyor diye düşünüyorum. Olması gereken bu.

Bazı katılımcılar “devlet şiddeti” kavramını ısrarla kullanırken, bazıları kavrama aşına olmadıklarını, burada kastedilen eylemin ne olduğunu öğrenmek istediklerini ifade etmekle birlikte kurultayın temasının “aile içi şiddet” olduğunu, konu dışı tartışmalarla zaman kaybedildiğini öne sürdüler. Dolayısıyla tartışma kurultayın içeriğine, “aile içi şiddet” ve “eril şiddet” kavramlarından hangisinin kurultay için üst başlığı oluşturduğu noktasına, taşındı.

13. kurultay sonuç bildirgesinde ifade edildiği üzere ana-bileşenler tarafından kurultay üst başlığı “aile içi şiddet” olarak tanımlanmış durumda. Ancak kurultay bünyesinde bu tartışmanın yalnızca bir yıl sonra yeniden açıldığını görüyoruz. Öncelikle yukarıda da belirtildiği üzere çoğu durumda eril şiddetin öznesi olarak devlet ve aile bireylerini, ya da başka kişileri, birbirinden ayırmak (neredeyse) mümkün değil. Ekonomik şiddet örneğinde olduğu gibi eşler kadar devlet de kadınların ekonomik güçlenmesi karşısına engeller çıkarabiliyor. Ya da savaş koşullarında kadınlar artan şiddet karşısında en ağır bedelleri ödüyor. İktidar rejimlerinin kesişiminin doğurduğu analitik güçlükler bir yana, bölgeden gelen kadınların farklı eril şiddet biçimlerini tartışma ihtiyaçları ve eril şiddete, aile içinde ya da değil, bütünlüklü yaklaşımı, ve hatta devlet politikalarının uygulayıcılarının birer yabancı olması vesilesiyle onların uyguladıkları şiddetin, örneğin polis şiddetinin, kendi yakınlarının uyguladığından daha can yakıcı olduğu hissi ile birlikte politik aidiyet Kürt Meselesi’nin gündeme taşınmasında ısrarcı olunmasını beraberinde getiriyor. M2’nin anlatısına yakından bakınca etnik kimliğin, Kürt kimliğinin, şiddete maruz kaldığının tanınması talebi görülecektir. Kürt kimliğinin baskıya maruz kaldığını kabul etmek, öncelikle Kürt kimliğini, onun farklılığını, tanımak anlamına geleceğinden Kürt Meselesi’ni gündemleştirmenin bir tanınma talebi olduğu öne sürülebilir. R2’nin aşağıdaki ifadesi, “duyulmak”, sözü eşit olmak, saygı duymak, eşit bir özne olarak karşındakini tanımak anlamına geldiğinden bu savı güçlendirecek nitelikte:

Yani biz buradaki sıkıntıları dile getirirken bir antipati, bir tepki, refleksle karşılaşıyoruz. Ve bu açıkçası canımızı sıktı. Benim canımı sıktı mesela. Çünkü anlayış boyutunda benim de sıkıntılarım var evet ve beni de anlamanızı istiyorum. Bu

boyutuyla hani benim en azından hiç bir şey yapamıyorsak bile birbirimize saygı ve dinleyebilemiyiz diye düşünüyorum çünkü orası ortak bir paylaşım ağı ve herkesin kendini ifade edebileceği bir alan.

Yukarıda katılımcısı olduğum atölyede böylesi bir tanınmanın gerçekleşmediğini aktardım. Ancak, sığınak çalışması ve gündelik pratikler üzerine odaklanan bir başka atölyedeki katılımcılardan Kürt Meselesi'ne farklı yaklaşan tarafların tartışma sığınak çalışmasına dair deneyimler üzerinden sürdüğü takdirde diyalog kurulabildiğini, tarafların birbirini dinlediğini öğrendim. Bölgedeki savaş ortamından kaçarak batıya göç eden bir başvurucunun deneyimini aktaran bölge dışından bir sosyal çalışmacının anlatısı bu diyalogun kurulmasında kilit bir rol oynuyordu. Bu gözlem bize aile içi şiddet ile farklı siyasi öznelerin uyguladığı, bazen devlet eliyle yeniden üretilen, eril şiddetin iç içe geçtiği alanların deneyimler üzerinden tartışılmasının diyalog imkânına işaret ettiğini gösteriyor.

Sonuç Yerine

Bu çalışmaya başlarken amaç kurultayın eşit söz hakkını mümkün kılan bir söylemsel/politik alan açıp açmadığı, etkileşim imkanı sağlayıp sağlamadığıydı. Bu sorular, alanda faaliyet gösteren bağımsız kadın örgütlerinin karar alma mekanizmasında yer alması, SHÇEK ve belediye çalışanlarının ise katılımcı statüsünde olması dolayısıyla SHÇEK ve belediye çalışanlarının açılan alanda siyasi özneler olarak var olamamaları kaygısından yola çıkarak ortaya atılmıştı. Araştırmanın gösterdiği ise eşit söz hakkına dayalı şiddetsiz tartışma alanını zedeleyen esas ayrışmanın kurumlar ekseninde değil Kürt Meselesi'ne ideolojik yaklaşım ekseninde ortaya çıktığıdır.

Kürt Meselesi'nin makro düzeyde çözümlenmemesi durumunda Türkiye'nin mikrokozmosu olduğunu öne sürdüğüm kurultayın benzeri tartışmalara sahne olması kaçınılmaz gözüküyor. Ancak, pek çok farklı platformun aksine burada zaman zaman farklı ideolojilerden tarafların deneyim aktarım atölyelerinde birbirlerini dinlemenin zeminini kurduklarının da altını çizmek gerekir.

Araştırma için yaptığım derinlemesine görüşmelerden çıkan bir başka sonuç alanı tanımak, birbirinden haberdar olmak, mesleki gelişim gibi beklentilere sahip kurultay katılımcılarının alana dair deneyime dayalı bilgi üretim ve paylaşımına ihtiyaç duydukları; eril şiddetle mücadele için makro politikalar üretmek ve bu politikaları hayata geçirmek için örgütlenmek ihtiyacında oldukları; başvurucular kadar alanda çalışanların da güçlendirilmesine yönelik makro politikaların geliştirilmesi gerektiği oldu.

Kurultaylar bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik bir adım teşkil etse dair, sürekli bir iletişimin örgütlenebileceği bir ağ, kadın alanına dair tartışmak ve sorunlara çözüm üretmek üzere kurulacak paralel bir platform ve alan çalışmasını güçlendirmek, feminist sığınak ve dayanışma merkezi çalışmasını yerleştirmek, için yıl boyu yerellerde süpervizyon gibi gündelik pratiklerle kadın dayanışması anlayışının yerleşmesine dönük çalışmaların sürdürülmesi gerekliliği ortaya çıktı.

Derya Didem Özdemir